

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Stan ANTON

Gheorghe VĂDUVA

**ACOPERIREA STRATEGICĂ
ÎNTRE TRADIȚIE ȘI ACTUALITATE.
REPERE TEORETICE**

- studiu de cercetare științifică -

Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”
București, 2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANTON, STAN

**Acoperirea strategică între tradiție și actualitate –
repere teoretice : studiu de cercetare științifică / Stan
Anton, Gheorghe Văduva. - București : Editura Universității
Naționale de Apărare "Carol I", 2015**

Bibliogr.

ISBN 978-606-660-218-1

I. Văduva, Gheorghe

355

© Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate
Universității Naționale de Apărare „Carol I”

- *Lucrarea a fost discutată în ședința Consiliului Științific al CSSAS*
- *Responsabilitatea privind conținutul revine în totalitate autorilor*

ISBN 979-606-660-218-1

CUPRINS

Summary	5
Abstract	5
Introducere	9
Capitolul 1	
Către o reconceptualizare a acoperirii strategice	13
1.1. Definiție	15
1.2. Scopuri, funcțiuni și specificitate	17
Capitolul 2	
Principii ale acoperiri strategice	21
Capitolul 3	
Tipologii ale acoperirii strategice	25
3.1. După scop și funcții	26
3.1.1. Acoperirea strategică în folosul managementului strategic vital	26
3.1.2. Acoperirea strategică cu rol de descurajare politică și strategică	29
3.1.3. Acoperirea strategică de mascare a manevrei strategice fundamentale	31
3.2. După obiect	32
3.2.1. Acoperirea strategică a frontierelor	33
3.2.2. Acoperirea strategică a teritoriului	34
3.2.3. Acoperirea strategică a spațiilor de interes strategic	38
3.2.4. Acoperirea strategică a dispozitivelor	41
3.2.5. Acoperirea strategică a operațiilor și acțiunilor ...	43
3.2.6. Acoperirea strategică integrală	43

3.3. După conținut	44
3.3.1. Acoperirea juridică	45
3.3.2. Acoperirea strategică economică și financiară	46
3.3.3. Acoperirea strategică informațională (info-strategică)	47
3.3.4. Acoperirea strategică cognitivă	48
3.3.5. Acoperirea strategică politică	49
3.3.6. Acoperirea strategică de siguranță și ordine publică	51
3.3.7. Acoperirea strategică militară	52
3.3.8. Acoperirea strategică integrată	54
Concluzii	57
Bibliografie selectivă	59

STRATEGIC COVERAGE BETWEEN TRADITION AND MODERNITY. THEORETICAL PERSPECTIVES

Summary

Introduction • **Toward a re-conceptualization of strategic coverage** * Definition * Goals, functions and specificity • **Principles of strategic coverage** • **Typologies of strategic coverage** * Related to goals and functions ♦ *Strategic coverage for the use of vital strategic management* ♦ *Strategic coverage with role of political and strategic deterrence* ♦ *Strategic coverage to hide the fundamental strategic manoeuvre* * Related to subject ♦ *Strategic coverage of borders* ♦ *Strategic coverage of the territory* ♦ *Strategic coverage of strategic area* ♦ *Strategic coverage of troops* ♦ *Strategic coverage of operations and actions* ♦ *Overall strategic coverage* * Related to content ♦ *Juridical coverage* ♦ *Strategic economic and financial coverage* ♦ *Strategic informational (info-strategic) coverage* ♦ *Cognitive strategic coverage* ♦ *Political strategic coverage* ♦ *Strategic coverage of public safety and order* ♦ *Military strategic coverage* ♦ *Integrated strategic coverage* • **Conclusions** • **Selective bibliography.**

Abstract

The current security environment is dominated by multidimensional conflict, multiple, asymmetrical and atypical confrontations that are the increasingly manifesting framework of economic, political, social, doctrinaire-ideological, theological and cultural oppositions between state actors in the power relations system settled on regional or global plan, between the state and nonstate actors or between different groups of political or economic interests under the globalization process. These features mark the sense of humankind evolution and the social development of nations.

From this perspective, of an asymmetrical and atypical conflict pattern, the role of the military body in providing states' security and defence needs a conceptual adaptation, an operational restructuring and an actional flexibility to allow a decisive response on different stages and all the levels of the military action; these features are the premises or the success factors in the fulfilment of the missions.

In the wide range of defensive strategic measures there is also the strategic coverage as action basically influencing the strategic success and response as a whole. Strategic coverage, as it was defined at its beginnings in the Romanian military theory and science, descended from the battle experience of the Romanian Armed Forces in different historical times, particularly along and after the Independence War or the other world wars, confirmed the validity and availability of this strategic concept that contributed to the fulfilment of main goals of strategic defence.

The present military theoreticians must ask themselves if - in the era of globalization and interdependencies, of open frontiers for free movement, of permeable borders to mass migration of populations -, such concept remains topical and adequate in achieving the strategic goals and protecting the national interests as they are written in the Romanian Constitution. Is the concept of strategic coverage still topical?

These questions seem legitimate if we regard the complexity of conflict and the continuous decay of the international security environment. Dangers and threats are so wide, complex and diversified as nowadays no state in the world, neither the United States of America can provide their security and defence on their own, isolated, without the international community involvement.

Under the given circumstances, the concept of *strategic coverage* maintains its vital importance for complex situations able to lead to war but also its topicality as the *modus vivendi*

of the state as well as the sovereignty term itself, both reconstructed on an interdependence relation. Still, the strategic coverage remains the state's responsibility exercised individually as attribute of its sovereignty, but also allied responsibility as an effect of the fact that the sovereignty term itself is increasingly grounded on interdependencies.

In this paper, we will analyze the concept of *strategic coverage* under the new circumstances of the international security environment, wherein the states, international organizations, alliances, coalitions and particularly their interdependencies represent realities and also essential determinants of how we live in the knowledge society era.

Pagină albă

INTRODUCERE

Mediul de securitate actual este dominat de o conflictualitate multidimensională, de confruntări multiple, asimetrice, atipice, care constituie cadrul de manifestare tot mai pregnantă a opozițiilor economice, politice, sociale, doctrinar-ideologice, teologice și culturale între actorii statali în raporturile de putere stabilite în plan regional sau global, între actorii statali și cei non-statali sau între diversele grupuri de interese, fie ele politice sau economice, în procesul globalizării. Aceste caracteristici marchează sensul evoluției omenirii și dezvoltarea socială a națiunilor.

Din această perspectivă, a unei conflictualități de tip asimetric și atipic, rolul organismului militar în asigurarea securității și apărării statelor necesită o adaptare conceptuală, o restructurare operațională și o flexibilitate acțională care să permită un răspuns ferm, pe diferite paliere și la toate nivelurile acțiunii militare, aceste caracteristici constituind premise sau factori de succes în îndeplinirea misiunilor.

În cadrul paletei largi a măsurilor strategice de apărare se regăsește și acoperirea strategică, acțiune care influențează în mod fundamental succesul și riposta strategică în ansamblul său.

Acoperirea strategică, așa cum a fost definită la începuturile sale în teoria și știința militară românească, izvorâtă din experiența de luptă a Armatei României în diferite momente istorice și, mai cu seamă, în timpul și după Războiul de Independență sau al celor două conflagrații mondiale, a confirmat valabilitatea și viabilitatea acestui concept strategic, care a contribuit la realizarea scopurilor generale ale apărării

strategice¹.

În fața teoreticienilor militari ai prezentului se pune însă întrebarea – în ce măsură, în epoca globalizării și interdependențelor, a granițelor deschise liberei circulații, a granițelor permeabile unor mișcări de masă a populațiilor, un asemenea concept este actual și adecvat în îndeplinirea scopurilor strategice și protejării intereselor naționale, așa cum reies din Constituția României? Mai este oare de actualitate conceptul acoperire strategică?

Aceste întrebări par legitime, dacă avem în vedere complexitatea conflictualității și degradarea continuă a mediului internațional de securitate. Pericolele și amenințările sunt atât de mari, atât de complexe și atât de diversificate, încât, la ora actuală, nici un stat din lume, nici măcar Statele Unite ale Americii nu-și mai poate asigura securitatea și cu atât mai puțin apărarea de unul singur, în mod izolat, fără implicarea comunității internaționale. Cu alte cuvinte, vulnerabilitățile statelor

¹ O serie de lucrări care descriu și definesc acest concept au început să apară după primul război mondial, în anul 1927 col. Dumitru B. Popescu elaborând lucrarea „Acoperirea frontierelor și tactica trupelor de acoperire”. Câțiva ani mai târziu, gl. div. Virgil Economu și mr. Vasile Chițu au publicat un studiu cu titlul „Manevra în retragere la trupele de acoperire”, urmat fiind de lucrarea lt. col. Ioan Cernăianu „Tactica trupelor de acoperire”, publicată în anul 1934. După cel de-al doilea război mondial, preocupările privind rezolvarea problemelor strategice și tactic-operative, precum și de fundamentare științifică au fost abordate în diverse lucrări, inclusiv o analiză a operației române de acoperire din septembrie 1944, elaborată de Eugen Bantea sau lucrarea gl. lt. Iulian Topliceanu „Acoperirea strategică” elaborată în anul 1987. După anul 1989, preocupările privind aplicarea acestui concept au fost concretizate în diferite studii de cercetare, articole științifice sau teze de doctorat care au indicat modalități noi de abordare a acoperirii strategice ca element al siguranței strategice, ținând cont de evoluțiile politico-militare concrete, între care amintim articolul elaborat de gl. mr. Radu Vlășceanu și lt. col. Mihai Miron „Unele considerații cu privire la conceptul de acoperire strategică” din anul 1992 sau studiul „Acoperirea strategică. Perspective operaționale” având ca autori pe gl. c.a. Dumitru Cioflină și gl. bg. Liviu Habian, din anul 1997.

sunt atât de mari, iar amenințările atât de numeroase, încât riscul (politic, economic, militar, info-strategic și cognitiv) tinde către limita sa extremă. De aceea, se vehiculează tot mai mult ideea că statul reprezintă o frână în dezvoltarea societății omenești și chiar un pericol la adresa securității internaționale, mai ales datorită existenței unor state eșuate.

Pe fundalul globalizării, entități de ordin politic, militar, cultural-religios, economico-financiar etc. creează un nou context de exercitare formală și informală a puterii naționale. Instituțiile regionale și internaționale, guvernele și actorii non-statali, în mod particular marile corporații transnaționale, unele organizații neguvernamentale, grupuri religioase, firme private de securitate etc. fac uz de instrumentele globalizării și diminuează monopolul statului asupra puterii.

Deocamdată, sistemul internațional (în măsura în care putem vorbi de un astfel de sistem) se bazează pe state suverane și interdependente. Această interdependență tinde să înlocuiască tot mai mult noțiunea de *independență*, de unde și concluzia că noțiunea de suveranitate – răul tuturor relelor de azi – ar fi nu numai desuetă, ci și periculoasă. Desigur, toate aceste considerații și multe altele, impuse, în general, de transnaționalizarea economică, informațională, mediatică și cognitivă, generează presiuni justificate, dar, dincolo de ele, există realități care nu s-au schimbat de-a lungul secolelor. Statele nu sunt doar teritorii închise în frontiere politice, ci și entități și identități naționale, culturale, civilizaționale, care individualizează și particularizează comunitățile umane, le mențin, chiar și în epoca universalizării informației și a cogniției, specificitatea, valoarea, autenticitatea. Și, de aceea, aceste state se vor apăra cu toate resursele de entitățile care atentează la identitatea lor.

Conflictul se prezintă ca un fenomen continuu, cu amploare și intensitate variabile, îmbrăcând o gamă largă de forme și acțiuni, de la confruntarea militară violentă, care a culminat cu cele două războaie mondiale, la confruntările

politice, economice, sociale, cultural – religioase, identitare, informaționale, mediatică și, din ce în ce mai mult și mai profund, cognitive.

Realitatea actuală, a unui sistem politic internațional și național în care actorii non-statali sunt la fel de importanți ca actorii statali reliefează diferențe și diferențe, salturi tehnologice, dispute filozofico-ideologice și culturale ce este posibil să creeze efecte majore în comportamentul indivizilor și societăților. În consecință, apreciem că schimbările de paradigmă în diferite domenii, induse în principal de societatea informațională, de lupta dintre modernitate și tradițional sau de alte elemente ce se fundamentează mai puțin pe evoluție și mai mult pe revoluție vor deveni surse majore ale conflictualității la nivel regional sau global².

În aceste condiții, conceptul de *acoperire strategică* își menține nu doar importanța vitală pentru situațiile complexe, care pot duce la război, ci și actualitatea, reconstruită și ea, ca însuși modus-ul vivendi al statului, ca însăși noțiunea de suveranitate, pe o relație de interdependență. Acoperirea strategică rămâne, totuși, o responsabilitate a statului pe care o exercită atât individual, ca atribut al suveranității sale, cât și în context aliat, ca efect al faptului că însăși noțiunea de suveranitate se bazează din ce în ce mai mult pe interdependențe.

În cele ce urmează, vom analiza conceptul de *acoperire strategică* în noile condiții ale mediului internațional de securitate, în care statele, organizațiile internaționale, alianțele, coalițiile și, mai ales, interdependențele dintre acestea reprezintă nu doar realități în care trăim, ci și determinări esențiale ale modului nostru de viață în epoca societății cunoașterii.

² Pentru detalii a se vedea: *Delimitări conceptuale privind șocul strategic și surprinderea strategică*, dr. Stan ANTON, revista *Impact Strategic* nr. 1/2013, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, pp. 59-69.

Capitolul 1 CĂTRE O RECONCEPTUALIZARE A ACOPERIRII STRATEGICE

Acoperirea strategică are un conținut extrem de complex și numeroase nuanțe. Deși conceptul pare foarte clar, nu toți specialiștii, teoreticienii sau practicienii, și nu totdeauna cei interesați înțeleg, prin acoperire strategică, același lucru. Cvasi-majoritatea autorilor consideră acoperirea strategică într-o viziune predominant militară, legată strict de operația de nivel strategic, îndeosebi de operația de apărare³, alții apreciază că acoperirea ține de fenomenul război ca atare, realizându-se nu doar ca acțiune cu caracter preemptiv sau ca măsură de siguranță strategică în faza de pregătire a apărării strategice, uneori în etapa ofensivei strategice (atunci când este vorba de un război care are scopuri ofensive), ci în toate etapele, fazele și acțiunile specifice războiului, chiar și după terminarea operațiilor de apărare și ofensive strategice⁴.

Oricum, între timp, cunoașterea și, mai ales, înțelegerea fenomenului război s-au extins foarte mult, chiar dacă războiul continuă să se înscrie în definiția dată de Clausewitz, prin care produsul zeului Marte a fost și este considerat ca o modalitate de continuare a politicii prin mijloace violente, adică prin mijloace militare, prin forța armelor.

Dar și aici raționamentele și judecățile trebuie elaborate nu în dimensiuni categorice și apodictice, ci mai ales în evaluări relative, complexe și dinamice. În opinia noastră, toate

³ Gl. mr. Radu Vlășceanu, lt. col. Mihai Miron, „Unele considerații cu privire la conceptul de acoperire strategică”, în revista *Gândirea Militară Românească*, nr. 2/1992, București, p. 58.

⁴ Gl. C.A. Dumitru Cioflină, Gl. bg. Liviu Habian, „Acoperirea strategică. Perspective operaționale”, în *Buletinul Academiei de Înalte Studii Militare* nr. 3/1997, Editura A.Î.S.M., București, p. 106.

fenomenele care se produc în societatea omenească poartă amprenta dinamicii, flexibilității și ubicuității societății. Și, întrucât raporturile între state și între alte identități non-statale sau interstatale (inclusiv suprastatale) sunt departe de a fi doar de colaborare, încredere, armonie și respect reciproc, ci continuă să fie foarte complicate, complexe, concurențiale și chiar conflictuale, deci pe linii de forță, problematica acoperirii strategice este și va fi încă multă vreme (poate chiar cât va dura omenirea) de actualitate. Iar războiul, ca fenomen extrem, ca trecere la limită, nu face excepție de la această adevărată regulă care se confirmă din ce în ce mai mult.

Războiul pare a fi – și chiar este – un *modus vivendi* al societății oamenilor pe planeta Pământ. El se prezintă ca un fenomen continuu, cu amploare flexibilă și intensitate variabilă, îmbrăcând toată gama de forme și de acțiuni, de la confruntarea militară violentă, care a culminat cu cele două războaie mondiale, la confruntările politice, economice, sociale, informaționale, mediatice și, din ce în ce mai mult și mai profund, cognitive. Oamenii se războiesc în orice: în idei, în concepte, în acțiuni. La fel și entitățile sociale în care trăiesc. *Niciun om nu renunță la interesele, scopurile, obiectivele și acțiunile sale decât dacă este nevoit să o facă.* Și nici atunci. Le schimbă doar forma și, uneori, mijloacele de realizare. De aceea, oamenii și comunitățile în care trăiesc au nevoie, în afară de idei, concepte, planuri, resurse și acțiuni, și de un mediu de securitate, de un spațiu de siguranță, de o acoperire care, pe de o parte, să-i adăpostească și, pe de altă parte, să le permită să se pregătească, în afara văzului celorlalți, ai posibililor lor inamici, pentru a face față unei confruntări, mai exact, unui conflict deschis, unui război și oricărei alte situații complicate care ar pune în pericol comunitatea, statul, arealul.

1.1. Definiție

În acord cu evoluția, dezvoltarea cunoașterii și analizei acțiunii militare, a războiului și conflictualității, apreciem că este necesară o nouă abordare în explicarea, definirea și aplicarea acestui concept strategic, sprijinită de raționamente strategice și judecăți care să considere evoluția tehnologică și dinamica societății umane în procesele de interdependență pe diferitele paliere ale dezvoltării economice, sociale sau culturale.

Ieșirea din paradigma clausewitziană a războiului este dificilă, dar așa cum au demonstrat evenimentele, crizele și conflictele ultimilor 10-15 ani este necesară o nouă înțelegere a logicii violenței armate promovate și provocate nu numai de state, dar și de actori sau beligeranți transnaționali. Dar și aici raționamentele și judecățile trebuie elaborate nu în dimensiuni categorice și apodictice, ci mai ales în evaluări relative, complexe și dinamice.

În gândirea militară tradițională românească, prin acoperire strategică se înțelegea, în general, *acoperirea frontierelor*, mai ales în zonele în care erau posibile atacuri din exterior împotriva țării. Și cum România sau formele statale precursore statului românesc modern, în toate etapele istorice, începând cu cele din antichitate și până astăzi, au fost înconjurate de mari imperii sau de țări care au avut pretenții și intenții de cuceriri teritoriale pe seama acestui spațiu geografic, problema siguranței strategice la frontiere era și a rămas tot timpul una de tip vital. În special în epoca modernă, pentru realizarea acestui deziderat, a fost adoptată ca modalitate de îndeplinire a scopurilor siguranței strategice dislocarea încă din timp de pace a unităților și formațiunilor de luptă pe direcțiile probabile de acțiune ale unui agresor probabil, eșalonate în adâncime. Această pre-dislocare a forțelor armate era strâns legată de dispozitivele prevăzute în planurile de apărare strategică, ținându-se cont și de scenariile probabile în care agresiunea se putea produce, într-o singură zonă de operații sau simultan pe mai multe direcții strategice.

În acord cu dezvoltările și dinamica mediului de secu-

ritate actual în care câmpul conflictualității este extrem de extins acoperind o gamă largă de domenii ale acțiunii sociale și luând în considerare necesitatea identificării de instrumente care să contribuie la aplicarea prevederilor documentelor programatice de nivel strategic ale statului român, din care se distinge securitatea de apărarea națională și conceptele promovate de acestea, cu precădere cel de securitate națională extinsă.

În opinia noastră, acoperirea strategică în condițiile de securitate actuale poate constitui un concept strategic în sine, ce poate fi inclus în instrumentarul strategic de materializare a conceptului de securitate națională extinsă.

Astfel, adecvarea sub forma acoperirii strategice extinse, ar reprezenta un răspuns flexibil la provocările de securitate contemporane, integrând armonios întregul set de capacități și capabilități ale statului român pentru o acțiune eficientă în îndeplinirea scopurilor politice și strategice ale decidenților conform prevederilor Constituției României, în plan național, iar în plan NATO și UE, poate și ca o formă de implementare a prevederilor conceptului strategic de abordare cuprinzătoare.

Plecând de la aceste premise putem afirma că *acoperirea strategică extinsă* constă într-un ansamblu diversificat de politici, strategii, măsuri, proiecte și acțiuni din întreg spectrul de siguranță, ordine publică și apărare, deci de securitate și apărare, prin care se urmărește, deopotrivă, planificarea, crearea, menținerea și funcționarea unor dispozitive acoperitoare preventive, preemptive și de acțiune (reacție) de regulă cu obiectiv limitat, prin care se creează, se susțin și se întrețin condițiile acoperitoare necesare realizării *siguranței strategice, mascării strategice și manevrei strategice fundamentale*⁵, în toate com-

⁵ *Manevra strategică fundamentală* este un termen generic care include toate tipurile de manevră (politică, militară, economică, energetică, financiară, mediatică, info-strategică, cognitivă, din spectrul siguranței și ordinii publice, dar mai ales manevra strategică de tip militar), planificarea acesteia și toate formele și formulele de management strategic și operațional.

ponentele și în toate variantele acțiunii umane eficiente, atât în condiții de normalitate și de anormalitate, cât și în cazul dezvoltărilor specifice pre-crizelor, crizelor, conflictelor de tot felul și războiului.

Acoperirea strategică este un atribut al statului suveran, pe care-l exercită continuu, flexibil, ponderat și suficient, atât pe plan național, cât și în cooperare cu partenerii de alianță, astfel încât să se prevină surprinderea strategică din partea unui posibil adversar (dar nu numai) și să se creeze toate condițiile necesare exercitării în mod eficient a manevrei strategice fundamentale.

Desigur, acoperirea strategică se realizează și la nivelul unei alianțe, unei coaliții, unor grupări de forțe și mijloace constituite în vederea unor acțiuni, de regulă de mare risc (militar, în primul rând, dar și economic, îndeosebi energetic, financiar, informațional, cognitiv etc.) și ea vizează nu doar aspectele care țin de ascunderea, protecția, siguranța, conținutul și consistența acțiunii respective, ci și toate celelalte aspecte care includ pregătirea, resursele, scopurile, obiectivele, forțele, mijloacele, efectele.

1.2. Scopuri, funcțiuni și specificitate

Scopurile politicilor, strategiilor și acțiunilor de acoperire sunt multiple fiind subsecvente scopurilor și obiectivelor strategice naționale, prioritare fiind zonele de vulnerabilitate.

În raport cu evoluția fenomenului militar, „scopurile acoperirii strategice s-au diversificat și complicat, răspunzând mutațiilor profunde produse în arta militară, în ansamblu: extinderea spațiului acțiunilor, sporirea cantităților de forțe și mijloace prin apariția armatelor de masă, creșterea complexității fenomenelor politico-militare”⁶.

⁶ Gl. lt. Iulian Topliceanu, *Acoperirea strategică*, Editura Militară, București, 1987, p. 90.

Ele pot fi împărțite (pentru analiză), considerăm noi, în trei categorii mari:

- *scopuri care presupun acțiuni acoperitoare continue și permanente* adaptate la dinamica raporturilor dintre amenințări și vulnerabilități care privesc managementul de risc și evitarea surprinderii strategice, cum ar fi mobilizarea și executarea desfășurării strategice;

- *scopuri care presupun acțiuni acoperitoare cu funcții predominant disuasive* (deci, într-o formă sau alta, vizibile), care sunt concepute, planificate și desfășurate în așa fel încât să transmită un mesaj, cum ar fi demonstrațiile de forță sau exercițiile și manevrele militare;

- *scopuri care presupun acțiuni acoperitoare pentru manevra strategică fundamentală*, cum ar fi asigurarea spațiului necesar angajării forțelor principale pe timpul apărării strategice.

De fapt, toate aceste categorii de scopuri generează și *funcțiile de bază ale acoperirii strategice*, astfel: *asigurarea continuității conducerii și managementului strategic* în întregul spectru al conflictualității; *evitarea surprinderii strategice și prevenirea producerii de șocuri strategice*; *descurajarea*; *angajarea inițială a adversarului în spațiul de conflict* (informațional, cognitiv, cibernetic, terestru, aerian, maritim etc.); *mascarea sau camuflarea manevrei strategice fundamentale* și a componentelor acesteia; *asigurarea funcționalității neîntrerupte a sistemelor de infrastructură strategică*.

Acoperirea strategică presupune, deci, totdeauna, indiferent de specificul și de scopurile ei efective, un triptic coerent și consistent de **politici, strategii și dispozitive**. La acestea se adaugă, desigur, și **acțiunile adecvate**.

Politicile rezultă din interesul național vital – acela de a supraviețui într-un mediu ostil, în care însăși existența comunității românești și a statului român, de-a lungul mileniilor, diferent cum s-a numit respectiva formațiune statală, s-a aflat

nu doar sub semnul îndoielii, ci și sub o amenințare permanentă –, iar acest interes vital, indiferent cum a fost el formulat și exprimat, a reprezentat totdeauna un pilon de bază în politica românească a tuturor timpurilor.

Rolul și rostul **strategiilor** este de a pune în operă deciziile politice – în acest caz, decizia de a se asigura totdeauna un minim de forțe, mijloace, resurse, planuri și acțiuni acoperitoare, îndeosebi pentru manevra strategică fundamentală –, într-o manieră coerentă, consistentă și rezonabilă, fără a crea suspiciuni care ar putea fi luate drept provocări sau pregătiri pentru acțiuni ofensive asupra teritoriului apropiat.

Dispozitivele sunt amplasări de forțe, mijloace și resurse în vederea unor acțiuni care echipează conceptul de acoperire strategică, operațională și tactică, așa cum este el conceput, definit și precizat de către decidentul politic și strategic. În acoperirea strategică, problema dispozitivelor este esențială. Aceste dispozitive sunt și pot fi, pe de o parte, specializate pentru anumite tipuri de acțiuni (ciberspațiale, informaționale, cognitive, financiare, politice, geopolitice, militare etc.) și, pe de altă parte, indiferent de rolul și specialitatea lor, integrate nu numai în același concept, ci și în același plan strategic, în același sistem dinamic și procesual complex. Pentru că țara se apără nu numai cu militari și cu arme de foc, ci și cu toate celelalte forțe și mijloace pe care le are și trebuie să le aibă gata pregătite pentru a face față oricărei situații, atât la nivel național, cât și împreună cu aliații.

Acțiunile de acoperire sunt *acțiuni specifice* și vizează:

- inducerea în eroare a posibilului inamic asupra intențiilor forțelor proprii principale, pregătirilor, etapelor și celorlalte măsuri care se iau într-o situație strategică foarte complexă sau într-o situație strategică obișnuită, dar care vizează unele evoluții complexe, ce pot constitui pericole și chiar amenințări la adresa securității naționale și, mai ales, la adresa suveranității țării și care impun măsuri de apărare a teritoriului și tuturor

spațiilor de interes strategic pentru România și pentru aliații săi, definind un anumit nivel de risc⁷;

- descurajarea posibililor adversari, prin transmiterea, prin mijloace specifice, a unui mesaj în termeni de potențial, de hotărâre, de fermitate și de credibilitate în ceea ce privește reacția în cazul oricărui fel de atac asupra țării și aliaților săi;

- mascarea strategică a manevrei strategice fundamentale și, legat de aceasta, a manevrelor operaționale și tactice.

Dintre numeroasele *acțiuni specifice acoperirii strategice* (cu manifestarea lor la nivel operativ și tactic) fac parte, în opinia noastră, și următoarele: acțiunile de asigurare a supravegherii continue a spațiilor și zonelor de interes strategic, imediat și pe termen lung (este vorba de spațiile și zonele ce țin de domeniile: politic, economic, informațional, cognitiv, cibernetic, militar etc.), pentru România și pentru aliații săi; acțiunile și demersurile diplomatice; acțiunile interne și externe de protecție a suveranității statului; acțiunile pentru asigurarea condițiilor necesare protecției informațiilor de valoare strategică; acțiunile din spațiul cibernetic, de protecție și combatere a agresiunilor specifice; acțiunile informative strategice; acțiunile de comunicare strategică; acțiunile din spațiul economic și din cel financiar; acțiunile de protecție și menținere funcțională a infrastructurii critice/strategice; acțiunile civil-militare la nivel central, local și al comunităților; acțiunile militare specifice de dislocare strategică și angajare a adversarului; alte acțiuni.

⁷ Nivelul de risc, R , se definește pe intersecția dintre nivelul amenințării, A , care are valori între 0 și 1 și nivelul vulnerabilității, care poate avea, de asemenea, valori între 0 și 1. Deci $R = A \cap V$.

Capitolul 2 PRINCIPII ALE ACOPERIRII STRATEGICE

Implementarea unor principii în acoperirea strategică (valabile și la nivel operațional și la nivel tactic) asigură consistență conceptului în sine, continuitate și coerență în punerea în operă a deciziilor care se iau în acest sens, precum și expertizarea substanțială a proceselor de elaborare a acestor decizii.

De la început trebuie să subliniem că, în opinia noastră, rezultată din analiza temeinică a parametrilor și realităților acestui concept, acoperirea strategică nu este pur și simplu doar o etapă a războiului sau a unor operații ale acestuia, ci un concept intrinsec confruntării de orice tip, o condiție esențială și necesară a aplicării *principiilor luptei armate* (în cazul războiului dus cu mijloace militare) și a *principiilor concurenței și confruntării* (în cazul celorlalte forme de ducere a războiului continuu).

Printre principiile de bază ale conceptului de acoperire strategică și acțiunilor rezultate din acesta, considerăm că pot fi avute în vedere și următoarele:

- principiul permanenței (omniprezenței);
- principiul multifuncționalității;
- principiul coerenței;
- principiul suficienței;
- principiul complementarității (completitudinii);
- principiul oportunității (manevrei oportune);
- principiul surprinderii strategice;
- principiul flexibilității;
- principiul eficienței.

Principiul permanenței (omniprezenței) este unul dintre principiile de bază ale acoperirii strategice. Dat fiind faptul că acoperirea strategică nu este și nu poate fi vremelnică, nici conjuncturală, ci doar continuă, bine structurată și foarte bine

adaptată (ca amploare, intensitate, forțe, mijloace, resurse, politici, strategii, acțiuni și proceduri) la condițiile concrete ale situației, este necesar să se definească și să se întrețină tot timpul parametrii conceptului de *permanență* a acoperirii strategice, limitele acesteia și graficul de variabilitate.

Principiul multifuncționalității presupune răspunsul coerent, integrat și coordonat al tuturor componentelor active în aplicarea măsurilor de acoperire strategică, fiind complementar principiului coerenței.

Principiul coerenței este strâns legat de cel al permanenței și constă în realizarea unei înlănțuriri optimale și interoperabilități funcționale, în cadrul mării diversități de forțe, mijloace, resurse și acțiuni, a tuturor noțiunilor, conceptelor, acțiunilor și procedurilor, astfel încât acoperirea strategică, în toate componentele ei, să funcționeze discret, coerent și eficient.

Principiul suficienței constă în stabilirea și asigurarea unui minim de forțe, mijloace, resurse și acțiuni, printr-o planificare consistentă și coerentă, astfel încât să se prevină atât risipa de forțe, mijloace și resurse, cât și insuficiența acestora. Acest principiu este strâns legat de cel al *rațiunii suficiente*, prin care se înțelege analiza temeinică a mediului de securitate de interes strategic, a caracteristicilor amenințărilor și vulnerabilităților la acestea, deci a nivelului de risc, expertizarea corespunzătoare a deciziei politico-militare, economice, de siguranță și ordine publică, info-strategice etc., cunoașterea exactă a *interesului strategic vital* și elaborarea, în deplină cunoaștere de cauză a tuturor măsurilor ce se impun.

Principiul complementarității (completitudinii) constă în conceperea și chiar în planificarea consistentă a modalităților prin care se asigură asamblarea, în cadrul conceptului de acoperire strategică, a tuturor forțelor participante (politice, diplomatice, economice, academice, de Intelligence, de siguranță și ordine publică, militare etc.), astfel încât fiecare să acționeze în mod specific, dar complementar cu toți ceilalți, potrivit compe-

tențelor sale. În acest sens, este necesară o *grilă a competențelor forțelor participante la acoperirea strategică*, parte componente a procesului de interoperabilizare a tuturor componentelor sistemului național de apărare. Dar, întrucât acoperirea strategică este un concept care se aplică în permanență, în toate domeniile și în toate spațiile (geofizic, cognitiv, economic, info-strategic militar etc.), trebuie ca o astfel de grilă să fie întocmită și actualizată cu prioritate.

Principiul oportunității (manevrei oportune). În pofida caracterului permanent al acoperirii strategice, este stringent ca măsurile prevăzute prin planuri să fie aplicate la timp, să corespundă nevoilor și necesității de adaptare anticipativă, corelate condițiilor concrete ale situației, să aibă totodată un caracter preventiv sau preemptiv, după caz. Acest principiu presupune analiza temeinică a fluxurilor posibilelor amenințări și a vulnerabilităților la acestea și crearea unei umbrele care, pe de o parte, să „acopere” vulnerabilitățile, să protejeze sistemul și să anihileze amenințarea și, pe de altă parte, să „orbească” adversarul și să creeze acea zonă invizibilă sau de penumbră, care să permită libertatea de acțiune în cadrul manevrei strategice fundamentale și realizarea surprinderii strategice.

Principiul surprinderii strategice. Principiu de bază în acțiunea militară, aplicat în mod creativ și adaptat obiectivelor acoperirii strategice, surprinderea contribuie la îndeplinirea scopului general strategic printr-o serie de efecte care însumate pot induce chiar și efecte de paralizie cognitivă a adversarului. Cheia succesului rezidă în acțiuni neașteptate și rapide în întregul spectru de manifestare a conflictualității, începând cu starea de pace și până la cea de război, iar în aplicarea măsurilor de acoperire strategică contează în măsură egală evitarea surprinderii proprii, dar și surprinderea adversarului. Surprinderea a avut un rol hotărâtor în obținerea victoriei în toate perioadele istorice „toți marii căpitani căutând să realizeze surprinderea atât în manevra strategică, cât și pe câmpul de bătălie”.

Principiul flexibilității este, dintr-o anumită perspectivă, principiul operațional al acoperirii strategice. Deși are coordonate și repere clare, acoperirea strategică nu este o umbrelă rigidă, ci un sistem flexibil de concepte, politici, strategii, dispozitive, acțiuni și efecte care interacționează și se modelează pe principiul preîntâmpinării (preemptiei) în funcție de prognozele referitoare la evoluția situației strategice și de realitățile efective ale acesteia.

Principiul eficienței constă în anticiparea efectului și modelarea acțiunii în funcție de ceea ce se așteaptă de la aceasta. De aceea, fiecare tip de acoperire strategică este concepută și desfășurată în acei parametri care să-i asigure eficiență maximă.

Analiza acestor principii conduce la concluzia necesității unui *structuri de conducere de nivel strategic cu specific interinstituțional și întrunit* care să aibă în atribuții managementul acoperirii strategice, în toate dimensiunile, componentele și variabilele sale și punerea în operă, în condițiile cele mai potrivite, a conceptului de acoperire strategică.

Fiind vorba de scopurile și obiectivele extrem de numeroase și de complexe ale acoperirii strategice, este absolut necesar ca toate componentele de securitate și apărare ale statului (politice, economice, sociale, societale, informaționale, ecologice, culturale și, mai ales, militare etc.) să participe la acest efort. Dar ultima lui rațiune este pregătirea continuă a țării pentru a nu fi surprinsă în niciuna din formele și formulele războiului modern, ale războiului-mozaic, ale războiului hibrid, ale războiului cognitiv, ale războiului dus cu cele mai sofisticate arme.

Capitolul 3

O TAXONOMIE A ACOPERIRII STRATEGICE

În condițiile mediului de securitate contemporan, acoperirea strategică, așa cum am descris anterior, nu se mai reduce doar la o acoperire a frontierelor. Și chiar dacă nici acest tip de acoperire strategică nu este desuet, ci, dimpotrivă, devine foarte activ (mai ales că frontiera, azi, îndeosebi în spațiul comunitar european, nu mai este o linie care separă și opune, ci una care identifică și, într-un fel, unește), tipologia acoperirii de tip strategic, ca și cea de nivel operativ sau cea tactică, își lărgeste mult sfera de cuprindere.

Teoretic, tipurile de acoperire strategică pot fi reduse la câteva; practic, ele sunt numeroase și depind în mare măsură de geopolitica zonei, de dinamica pericolelor, provocărilor și amenințărilor, de vulnerabilitățile la acestea, adică de nivelul de risc, de diplomație, de specificul relațiilor internaționale și zonale, de condiția efectivă a statului, de tradiții, de caracteristicile zonei de interes strategic pentru statul respectiv și pentru alte state, de noile provocări etc.

Tipologia este necesară pentru înțelegerea completă a conceptului de acoperire strategică și elaborarea corespunzătoare a politicilor, strategiilor și acțiunilor efective care-l pun în practică. Acoperirea strategică este parte componentă a unei politici, a unei strategii și a unui dispozitiv, ea însăși fiind un complex de politici (generale și specifice), de strategii (ale forțelor, mijloacelor, resurselor și acțiunilor), de dispozitive (strategice, operaționale și tactice), de operații și de acțiuni.

Există mai multe criterii de analiză și de încadrare a tipurilor de acțiuni și proceduri ce țin de acoperirea strategică, reliefând atât caracterul general cât și specificul individual, între acestea înscriindu-se: *scopul și funcțiile îndeplinite; obiectul acoperirii strategice; conținutul acoperirii strategice.*

3.1. După scop și funcții

Așa cum s-a precizat mai sus, din punct de vedere al scopurilor și funcțiilor, acoperirea strategică este, în principal, de trei feluri: *acoperirea strategică în folosul managementului strategic vital; acoperirea strategică cu rol de descurajare politică și strategică); acoperirea strategică de mascare a manevrei strategice fundamentale.*

Această delimitare este importantă atât pentru analiză cât și pentru planificare. Acoperirea strategică nu se face însă fragmentar, dispart, în fractali, ci unitar, coerent și integrat, iar managementul ei presupune luarea în considerare, deopotrivă integrală și partajată, a tuturor elementelor, a tuturor componentelor și aspectelor care țin de arhitectura, de implementarea și de funcționalitatea conceptului.

3.1.1. Acoperirea strategică în folosul managementului strategic vital

Acoperirea strategică în folosul managementului strategic este cea mai amplă, cea mai complexă, cea mai diversificată și cea mai dificilă, întrucât cuprinde tot ce este de interes pentru un astfel de management. Această acoperire poate fi, la rândul ei de rutină, de siguranță, de descurajare și de înșelare.

De precizat că *managementul strategic vital*, în cadrul acestei analize, este potrivit să fie înțeles ca o asamblare a conceptelor, politicilor, strategiilor și acțiunilor care dau coerență și consistență deciziilor cu privire la *securitatea națională* (economică, socială, socială, cognitivă, militară etc.) și la *apărarea națională* (în cadrul apărării colective, generată de NATO și în cadrul apărării comune, generată de UE), astfel încât țara să supraviețuiască, să funcționeze și să se înscrie pe traiectoria unei dezvoltări durabile.

Acoperirea strategică de rutină este una de tip comun. Ea constă în actualizarea și materializarea unor politici și strategii coerente de asigurare a unui minim de forțe, mijloace, resurse și

acțiuni care să se situeze în *veghea strategică permanentă*, având drept scopuri: să acopere desfășurările activităților normale, să estompeze vulnerabilitățile, să mascheze dispozitivele, punctele forte și punctele slabe și, în acest fel, să asigure libertate de acțiune *forțelor de manevră interioară*. Acest tip de acoperire vizează toate spațiile de interes strategic vital pentru România (spațiul cibernetic, spațiul info-strategic, spațiul economic, spațiul cognitiv, spațiul de securitate și apărare). De aceea, politicile, strategiile, dispozitivele și resursele trebuie să fie alcătuite din toate aceste medii (politic, academic, informațional, de siguranță națională și ordine publică, militar etc.), fiecare dintre acestea având roluri precise în acest sens.

Acoperirea strategică de siguranță este una de tip specializat. Ea vizează, îndeosebi, identificarea amenințărilor (politice, economice, financiare, insecuritare, militare etc.) și constituirea unui prim scut de protecție împotriva lor, astfel încât să asigure forțelor principale (economice, financiare, de apărare, siguranță națională și ordine publică, academice etc.) condițiile necesare pentru organizarea apărării și contra-acțiunii.

Acoperirea strategică de descurajare este un tip de acoperire cu vector. Acest tip de descurajare prin acoperire strategică vizibilă (sau planificată în așa fel încât să fie vizibilă) se folosește atunci când se dorește descurajarea unor acțiuni (externe sau interne) care afectează sau pot afecta grav integritatea teritorială și securitatea statului român și care trebuie să se manifeste pe toate planurile. În deceniile post-Război Rece, acest tip de acoperire strategică de descurajare s-a diminuat foarte mult de-a lungul ultimelor decenii. Este îndreptățit să spunem totuși că este compensată de faptul că România este membră NATO.

Acoperirea strategică de înșelare este, de fapt, una dintre funcțiile de bază ale acoperirii strategice. Ea se coroborează cu celelalte tipuri de acoperire strategică și se bazează pe cunoașterea temeinică a amenințărilor și a vulnerabilităților la acestea.

De când există confruntări, competiții, concurență, crize și războaie, țările și-au luat toate măsurile pentru a-și pune la adăpost valorile și pentru a-și pregăti, în taină, fie riposta (dacă erau în măsură să riposteze), fie protecția valorilor, a identității și a resurselor vitale. Modalitățile prin care se realizează *înșelarea strategică, operativă și tactică* sunt numeroase. Ele țin de *iscușița strategică, operativă și tactică* și reprezintă una dintre cele mai interesante și mai prolifere expresii a ceea ce numim *artă militară* (inclusiv componentele acesteia – artă strategică, artă operativă, tactică).

Înșelarea strategică are forme și formule nenumărate, care tind spre infinit, depinzând de imaginația și creativitatea planificatorilor și liderilor strategici. Dintre acestea, considerăm că, printre cele mai importante, ar putea fi situate și următoarele:

- ascunderea intențiilor;
- complicarea și sofisticarea conceptelor, teoriilor și politicilor, astfel încât esențialul să rămână invizibil, insesizabil și, pe cât posibil, incognoscibil atât pentru posibilul adversar, cât și pentru cei situați în zona nesigură;
- crearea unor imagini reale care ascund, de fapt, realitatea;
- ascunderea resurselor;
- crearea unor rețele false care funcționează ca rețele reale, atât în dimensiunea hard, cât și în dimensiunea soft;
- mascarea strategică dinamică.

Acoperirea strategică de înșelare ține de arta războiului, de inteligența strategică, având un rol important în configurarea marilor decizii strategice care se raportează la valorile naționale, interesele naționale și prevederile constituționale.

Acoperirea strategică de înșelare urmărește inducerea în eroare a posibilului adversar, a oricărui adversar, mai ales a adversarului asimetric, a adversarului care folosește toate mijloacele (permise sau nu de lege) pentru a distruge protecția, forțelor proprii, a valorilor naționale, a patrimoniului, infrastructurilor și pentru anihilarea acțiunilor statului suveran.

3.1.2. Acoperirea strategică cu rol de descurajare politică și strategică

Acoperirea strategică cu rol de descurajare politică și strategică este consonantă cu celelalte forme și formule și chiar constructivă în spațiul acestora, fiind în general, proprie tuturor statelor și formațiunilor care sunt în măsură să folosească aceste domenii – politic și strategic – pentru a genera incertitudini în zona statelor puternice sau în zona celor care acționează asimetric.

Acest tip de acoperire strategică pentru descurajare politică și strategică presupune:

- identificarea clară a presiunilor, provocărilor, pericolelor și amenințărilor și evaluarea cât mai realistă cu putință a acestora;

- identificarea vulnerabilităților statului respectiv (alianței, coaliției) la acestea și evaluarea lor corespunzătoare;

- calcularea, pe această bază, a nivelului de risc;

- în funcție de nivelul de risc, elaborarea și punerea în operă a unor proceduri eficiente de identificare și evaluare a punctelor tari și punctelor slabe (a vulnerabilităților) adversarilor sau posibililor inamici (competitori agresivi, concurenți neloyal etc.);

- găsirea metodelor celor mai potrivite de creare a unor incertitudini în rândul posibililor inamici (concurenți, competitori etc.) și de amplificare a acestora, astfel încât gradul de nesiguranță conceptuală și strategică al acestora să crească la un nivel suficient de mare, care să nu încurajeze (chiar să descurajeze) o politică și o strategie ofensivă care să afecteze statul propriu;

- elaborarea și punerea în operă a unor politici și doctrine disuasive realiste și, pe această bază, credibile;

- dezvoltarea și promovarea, în relațiile directe sau indirecte, a unor concepte, politici, strategii, doctrine și atitudini care să sugereze un nivel de risc ridicat pentru posibilii adver-

sari, în situația în care aceștia trec la acțiuni împotriva țării noastre (simpla amenințare a potențialilor adversari cu umbrela NATO nu este și nu va fi niciodată suficientă; este nevoie de teorii, concepte, politici, strategii, de forțe, mijloace și resurse proprii, care să întărească NATO și să dea credibilitate discursului României);

- realizarea unor structuri, infrastructuri, baze de date, politici și strategii, precum și resurse corespunzătoare, care să susțină un nivel al acțiunii sau al ripostei inacceptabil pentru posibili adversari etc.;

- folosirea serviciilor de informații, a suporturilor cognitive și altor realități și parametri care să sugereze un nivel de contra-acțiune foarte periculos pentru posibili inamici, adversari etc.

Acoperirea strategică, cu rol de descurajare politică și strategică, are cel puțin trei componente esențiale:

- existența unui potențial material și intelectual suficient de mare, calificat și identificabil necesar confruntării și care poate asigura câștig de cauză forțelor proprii sau care poate produce pierderi inacceptabile pentru adversar;

- existența unei cantități suficiente de forțe, mijloace și resurse capabile să realizeze acțiuni ale căror efecte ar fi mult prea grave pentru adversar, în cazul în care acesta ar prefera confruntarea;

- existența unor potențiali care pot fi accesate în folos propriu, datorită unor politici și strategii adecvate.

Toate statele din lume desfășoară, într-o formă sau alta, acțiuni cu caracter de descurajare, atât de la mic la mare și de la egal la egal, cât mai ales de la mare la mic. Sunt multe situații în care descurajarea de la mare la mic, dar și de la egal la egal poate deveni amenințare sau reprezintă chiar, la modul cel mai concret, amenințare.

3.1.3. Acoperirea strategică de mascare a manevrei strategice fundamentale

Acest tip de acoperire strategică nu este esențialmente diferit de celelalte, ci face parte din pachetul disuasiv conceput de statul respectiv. Desigur, nu numai manevra strategică fundamentală (care reprezintă mai mult un concept decât o formă concretă a manevrei strategice) se cere acoperită, ci toate tipurile de manevră, la toate nivelurile (politic-decizional, strategic, operațional și tactic). Un exemplu elocvent este dat de mascarea intrării în dispozitiv a marilor unități și unităților și ascunderea deplasării trupelor destinate acoperirii strategice, aspecte de o importanță vitală din punct de vedere militar⁸.

Acest tip de manevră face parte din arta strategică, mai exact din arta strategică a înșelării adversarului și constă în elaborarea unui sistem de indicatori și de indicii (în parte vizibil și comprehensibil pentru adversar, în parte doar deductibil și, în cea mai mare parte invizibil), astfel încât concluzia pe care adversarul o poate desprinde din analiza situației să nu sesizeze altceva decât realitatea sugerată. Acest tip de acoperire nu se practică doar în timp de război, ci și pe timp de pace, întrucât, cu toată încrederea pe care un stat trebuie să o manifeste în celelalte, el trebuie să-și ia măsurile necesare pentru a nu fi surprins din punct de vedere strategic, chiar dacă forțele, mijloacele și resursele nu-i permit nici mascarea unor acțiuni de mare amploare, nici desfășurarea prin surprindere a acestora, nici descurajarea credibilă a unui adversar, mai ales atunci când acesta poate fi o mare putere, o coaliție de zeci de state, formațiuni teroriste, grupuri de interese, organizații și organisme oculte, rețele transfrontaliere ale criminalității organizate etc.

Acoperirea strategică de inducere în eroare a posibilului adversar în ceea ce privește manevra strategică fundamentală este atât de importantă, chiar și în inferioritate cantitativă și

⁸ Gl. lt. Iulian Topliceanu, *Acoperirea strategică*, Editura Militară, București, 1987, p. 195.

calitativă, încât niciun stat care se respectă și nicio armată instruită nu-și pot permite să nu o folosească.

Acest tip de acoperire este consonant cu celelalte și, între altele, presupune:

- cunoașterea foarte exactă a situației politico-militare, strategice, operaționale și tactice, îndeosebi în zona sau zonele de interes strategic;

- cunoașterea detaliată a posibililor adversari, a celor care îi pot sprijini, a intereselor acestora, a orientărilor politice și conceptelor strategice, operaționale și tactice cu care aceștia operează;

- identificarea, analizarea, cunoașterea detaliată a pericolelor și amenințărilor la adresa statului nostru, a vulnerabilităților noastre la acestea și, pe această bază, a nivelului de risc ce se cere asumat;

- monitorizarea mediului de securitate, a situației strategice, operaționale și tactice și desprinderea concluziilor necesare;

- crearea conceptelor necesare unei astfel de acoperiri, elaborarea și testarea modelelor și, pe această bază, realizarea acțiunilor adecvate.

Acoperirea strategică de mascare a manevrei strategice fundamentale reprezintă un summum al acoperirii strategice. Acest tip de acoperire se aplică nu numai în arta militară, ci și în toate tipurile de activitate de nivel strategic, operațional și tactic, inclusiv în economie, în informații, mai ales în acțiunile Intelligence, în politicile și strategiile de marketing etc. De calitatea ei depinde realizarea surprinderii și prevenirea surprinderii, sau, în cel mai rău caz, realizarea majorității scopurilor și obiectivelor manevrei strategice fundamentale.

3.2. După obiect

Când vorbim de *acoperire strategică* ne referim, evident, la *nivelul strategic*. Ea are un scop și, desigur, un obiect. Obiectul acoperirii strategice constă în ceea ce trebuie acoperit. Acest obiect poate fi un spațiu, un dispozitiv sau o acțiune. De aceea,

după obiect, acoperirea strategice poate fi: acoperire strategică a frontierelor; acoperire strategică a teritoriului; acoperire strategică a spațiilor de interes strategic; acoperire strategică a dispozitivelor; acoperire strategică a operațiilor; acoperire strategică integrală.

Desigur, ultimul tip de acoperire strategică – acoperirea strategică integrală – le conține pe toate, dar de aici nu rezultă că le și substituie pe toate. Ea doar le integrează și, prin aceasta, le asigură acea unitate integrală, fără a le diminua însă specificitatea și necesitatea. Fiecare tip de acoperire are un obiect, iar totalitatea acestor tipuri cere un management unitar, tocmai pentru a se realiza conectivitatea, ubicuitatea și integralitatea.

3.2.1. Acoperirea strategică a frontierelor

Acoperirea strategică a frontierelor este un concept foarte vechi. El datează din epoca linearității conflictelor militare (și nu numai militare) și a apărut odată cu primele forme de organizare a comunităților umane, obligate de împrejurări și de mediul nesigur, să-și asigure limitele teritoriale (hotarul) și să-și străjuiască arealul. Desigur, acoperirea strategică a frontierelor nu se reduce la paza sau securitatea frontierelor, ci este o acțiune mult mai largă și mult mai amplă. În România, spre exemplu, acoperirea strategică a frontierelor s-a realizat, de-a lungul timpurilor, prin amplasarea unor mari unități ale armatei, dar și a altor forțe în așa fel încât intervenția lor la frontieră să se realizeze în cel mai scurt timp. Fiecare mare unitate avea o zonă de responsabilitate care includea și o porțiune din frontiera națională și se pregătea efectiv pentru a duce acțiuni de luptă îndeosebi în acea zonă. Cum bine se știe, și în epoca modernă, fiecare unitate din cadrul marilor unități dislocate avea un așa-numit eșalon de luptă care trebuia să ajungă, în caz de atac inamic la frontieră, în cel mai scurt timp acolo și, împreună cu unitățile de grăniceri, să-l oprească dând posibilitatea forțelor principale să organizeze apărarea în fâșia de asigurare.

Acoperirea strategică a frontierelor, în afară de faptul că presupune apărarea efectivă a frontierelor, are, în general, următoarele scopuri tactice și operaționale: să asigure regruparea celor care efectuează paza și supravegherea frontierei și să preia de la aceștia responsabilitatea apărării frontierei; să oprească inamicul la frontieră și chiar să-l respingă (dacă este posibil); să desfășoare acțiuni de luptă astfel încât să mențină aliniamentul fixat și să asigure eșalonului superior posibilitatea efectuării manevrei adecvate; să asigure condițiile necesare pentru efectuarea manevrei strategice fundamentale.

Acoperirea strategică a frontierelor are, bineînțeles, și scop disuasiv, de mascare, de protecție a frontierei etc. Astăzi, acoperirea strategică a frontierelor devine un concept supus unor revizui deosebite deoarece în calitate de membru UE, la fel ca vecinele sale Ungaria și Bulgaria, frontierele cu aceste țări devin mai permeabile, mai degrabă unesc decât separă. În privința celorlalte frontiere naționale, acoperirea strategică a acestora este încă necesară. De fapt, necesitatea acoperirii frontierelor nu derivă doar din necesitatea și scopurile identificate anterior, ci și din exercitarea suveranității și responsabilităților derivate din Constituție, chiar dacă suveranitatea de azi este una bazată pe interdependențe.

Realitatea arată că statele – chiar dacă-și deschid frontierele – trebuie să considere cu foarte mare grijă acoperirea strategică a acestora.

3.2.2. Acoperirea strategică a teritoriului

Conceptul cel mai modern și cel mai interesant al prezentului este cel de *acoperire strategică a teritoriului*. Acoperirea strategică a teritoriului presupune amplasarea forțelor, mijloacelor și resurselor de securitate și apărare în așa fel încât toate obiectivele și toate zonele, îndeosebi cele importante, ale teritoriului național să fie acoperite, supravegheate și apărate în timp real împotriva oricărei amenințări, de orice tip ar fi aceasta.

Forțele, mijloacele și resursele aflate în dispozitivul de acoperire strategică a teritoriului pun în operă acest concept și, printre altele, trebuie să asigure:

- supravegherea continuă a întregului spațiu din care ar putea surveni pericole și amenințări la adresa teritoriului;
- asigurarea condițiilor necesare pentru contracararea acestor pericole și amenințări, de orice fel ar fi ele;
- desfășurarea unui set de acțiuni specifice acoperirii și chiar a unor acțiuni de luptă acoperitoare pentru manevra strategică fundamentală.

Acoperirea strategică a teritoriului are următoarele componente:

- *acoperirea strategică a întregului teritoriu;*
- *acoperirea strategică a zonelor vitale;*
- *acoperirea strategică a zonelor vulnerabile.*

Dispozitivele necesare pentru realizarea acoperirii strategice a teritoriului nu sunt alcătuite numai din entități ale armatei, ci din toate tipurile de forțe, mijloace și resurse ale structurilor și instituțiilor care fac parte din sistemul național de apărare, fiecare având misiuni foarte precise în acest sens. Între acestea trebuie să existe o cooperare foarte strânsă și un sistem coerent de proceduri și standarde care să permită acțiunea unitară pentru soluționarea oricăror probleme ce se pot ivi: pentru că, totdeauna, acoperirea strategică trebuie să fie continuă, coerentă, flexibilă, operațională, detaliată și eficientă.

Acoperirea strategică a întregului teritoriu. Conceptul modern de acoperire strategică vizează întregul teritoriu. Aceasta înseamnă că, în fiecare loc important din teritoriul național trebuie să existe elemente care să participe la realizarea și materializarea acestui concept. Frontiera este, desigur, importantă, dar în epoca modernă, mai ales după apariția și operaționalizarea rețelelor, a economiei transnaționale și a cyberspațiului, contează foarte mult conceptul de *teritoriu integral*. În pro-

cesul de globalizare, entitatea de bază a noii dimensiuni care câștigă din ce în ce mai mult teren este *integralitatea teritorială*. Statul modern, pentru a continua să existe sub semnul duratei, trebuie să devină un teritoriu integral, foarte bine integrat, care-l identifică, îl certifică și îl legitimează în așa fel încât frontiera, practic, nu mai contează. Ea devine pur și simplu limita statului, adică a unui spațiu monolitic, perfect integrat, care nu cedează în fața globalizării, ci, dimpotrivă, obligă globalizarea să asambleze în același concept al modernității bazat pe rețea și pe cogniție aceste identități monolitice care sunt statele. Cel puțin, într-o primă etapă a globalizării. Cu alte cuvinte, procesul globalizării trebuie să opereze cu state monolitice, altfel acest proces va distruge toate statele care au un grad de integralitate redus, fie în favoarea unor noi centre de putere, fie în favoarea unor state mai mari. Este însă foarte posibil ca forțarea realizării globalizării înaintea încheierii proceselor de realizare a integralității depline a statelor să genereze un haos geopolitic, așa cum doresc unele cercuri oculte care speră să controleze, în acest fel lumea. În efortul de construcție solidă a integralității statului de drept, are loc o foarte interesantă procesualitate a frontierei de stat.

Frontiera de stat trece, în procesul modernizării actuale și viitoare a societății omenești, prin trei faze importante: *de la frontiera-linie care separă și opune la frontiera-linie care identifică și unește; de la frontiera-linie care identifică și unește, la frontiera care consolidează, certifică și legitimează identitatea; de la frontiera care consolidează, certifică și legitimează identitatea la frontiere-suprafață, la frontiera integrală.*

Acoperirea strategică a zonelor vitale este absolut necesară. Ea poate fi una de sine stătătoare sau una integrată în acoperirea strategică a întregului teritoriu. Cert este că ea nu trebuie să lipsească din niciun concept de acoperire strategică (integrală, complexă, aleatorie, mozaicată, pe priorități, hibridă

etc.) a teritoriului. Acoperirea strategică a zonelor vitale are aceleași funcții ca toate celelalte tipuri de acoperire, dar amploarea ei este una deosebită, de regulă, multietajată sau multi-stratificată, în funcție de specificul zonei respective.

Zonele vitale împreună cu cele vulnerabile constituie o prioritate în elaborarea și materializarea conceptului de acoperire strategică. De altfel, în conceperea sau actualizarea politicilor și strategiilor de acoperire strategică, se pornește exact de la identificarea, analizarea și securizarea acestor zone. Acoperirea strategică nu înseamnă însă securizarea lor, ci doar crearea condițiilor necesare pentru a se realiza, în timp util, securizarea și apărarea lor.

Acoperirea strategică a zonelor vulnerabile. Așa cum am afirmat deja mai sus, acoperirea strategică a zonelor vulnerabile se înscrie imediat, ca prioritate, după acoperirea zonelor vitale. De precizat că zonele vulnerabile pot fi ele însele (sau nu) zone de interes vital pentru inamic sau zone vitale pentru forțele proprii. De aceea, în anumite condiții, este foarte posibil ca unele zone vulnerabile să nu beneficieze de o atenție specială în realizarea dispozitivului de acoperire. Spre exemplu, zonele sărace, zonele inundabile, cele mlăștinoase, cele supuse deșertificării se pot bucura de o atenție specială în politicile și strategiile de dezvoltare economică durabilă, dar nu și în ceea ce privește securitatea și apărarea. Zonele vulnerabile care interesează acoperirea strategică sunt cele care conțin elemente ale dispozitivelor de securitate și apărare, dar care, din diverse motive (unele obiective, altele subiective), nu au fost foarte bine securizate sau nu pot fi securizate în mod corespunzător.

Aceste zone nu sunt însă tot timpul aceleași. Ele variază, în funcție de foarte mulți factori și, de aceea, analiza strategică și decizia politico-militară și strategică trebuie să aibă mereu în vedere actualizarea lor.

3.2.3. Acoperirea strategică a spațiilor de interes strategic

Acoperirea strategică a teritoriului nu reprezintă același lucru cu acoperirea strategică a spațiilor de interes strategic. Spațiile de interes strategic care se cer acoperite sunt, considerăm noi, următoarele: spațiul cibernetic; spațiul fizic; spațiul cognitiv. Aceste spații sau domenii sunt extrem de importante pentru conceptul de acoperire. Nu întâmplător, pe primul plan se situează, în viziunea noastră, spațiul cibernetic. Împreună cu spațiul cognitiv, acesta centrează asupra lui, în mare măsură, efortul principal al acoperirii strategice, chiar dacă majoritatea dispozitivelor de acoperire strategică se găsesc, la ora actuală – și așa vor fi mereu – în spațiul fizic.

Cu timpul, aceste dispozitive vor fi prioritare în spațiul cibernetic și în cel cognitiv, întrucât în marea majoritate, amenințările de orice, ca și vulnerabilitățile de orice fel, se vor muta aici, mai exact, se vor exprima, îndeosebi, prin spațiul cibernetic și prin cel cognitiv. Deja, în mare parte, amenințările și vulnerabilitățile la acestea s-au și mutat aici.

Acoperirea strategică a spațiului cibernetic este, la ora actuală, cea mai dificilă, cea mai complexă și cea mai greu de realizat, deși ea se prezintă ca fiind predominant tehnică și informațională. Mijloacele IT – hard și soft – au evoluat atât de mult, sunt atât de complicate și de sofisticate, încât cei care le pot folosi cu adevărat în spațiul războiului cibernetic și, deci, al acoperirii strategice a spațiului cibernetic, sunt foarte puțini. Acoperirea strategică a spațiului cibernetic se pare că ar reveni în totalitate sau, în orice caz, în cea mai mare măsură specialiștilor IT, soft-istilor, programatorilor, operatorilor cu înaltă calificare, specialiștilor în domeniul securității cibernetice și mai puțin utilizatorilor obișnuiți, ceea ce este, desigur, foarte adevărat. Acest tip de acoperire trebuie să se realizeze de forțe specializate în războiul electronic, mai exact, în războiul cibernetic. Deși, în ultimii ani, s-a realizat deja o oarecare cultură strategică IT a domeniului, ea nu este chiar la îndemâna oricui

și, de aceea, războiul din spațiul cibernetic scapă celor mai mulți dintre luptătorii de rând și cu atât mai mult oamenilor obișnuiți, care nu sunt familiarizați cu confruntările din rețelele virtuale, deși numărul celor care le folosesc este imens. De aceea, în rețele există foarte multe restricții, impuse de politicile și strategiile de securitate cibernetică. Acoperirea strategică a spațiului cibernetic nu se limitează însă la aspectele securității cibernetică, nu este doar securitate cibernetică, ci un complex de acțiuni în spațiul virtual care au aceleași scopuri și funcții cu cele din spațiul fizic: ascundere, mascare, înșelare a manevrei strategice fundamentale din spațiul cibernetic, dar și din celelalte spații, întrucât spațiul fizic, spațiul virtual și spațiul cognitiv sunt interconectate și, în anumite condiții, chiar integrate.

Acoperirea strategică a spațiului cibernetic, între altele, presupune și următoarele: crearea unor rețele de ascundere a altora, îndeosebi a celor principale; stratificarea rețelelor, astfel încât rețeaua fundamentală, adică rețeaua manevrei strategice fundamentale să fie multistrat protejată; asigurarea unei mobilități adecvate care să permită manevra cibernetică în condiții de securitate; dezvoltarea unei culturi de securitate cibernetică etc.

Acoperirea strategică a spațiului cibernetic se înscrie în conceptul național (de alianță, de coaliție etc.) de acoperire strategică și are o foarte mare importanță, întrucât, la ora actuală, spațiul cibernetic, deși este cel mai extins și mai greu de cunoscut (sau poate că tocmai de aceea), este și cel mai vulnerabil.

Acoperirea strategică a spațiului fizic nu se reduce la acoperirea strategică a teritoriului, ci vizează și alte spații de interes strategic, cum ar fi zonele de conflict, zonele în care pachete de forțe sunt angajate în operații. Cu alte cuvinte, acoperirea strategică a spațiului fizic se efectuează totdeauna, prin forțe și mijloace proprii sau de alianță (coaliție), într-un concept unitar, în zonele în care se efectuează astfel de operații și are, în principiu, același conținut cu acoperirea strategică a teritoriului național și a spațiilor de interes strategic. Acest tip de acoperire

are în vedere teritoriul, dispozitivele, infrastructurile, forțele, mijloacele, populația, nodurile de comunicații, platformele de luptă, zonele cu resurse, liniile maritime, elementele de infrastructură ale liniilor aeriene etc. Acoperirea spațiului fizic este consonantă cu cea a spațiului virtual și cu cea a spațiului cognitiv și, împreună, dau adevărata dimensiune a acoperirii strategice, operative și tactice.

Acoperirea strategică a spațiului cognitiv este, metaforic vorbind, arta de a te ascunde, prin cuvânt, după cuvânt. Atât pentru a te apăra, cât și pentru a-ți crea condițiile necesare pentru a lovi, pentru a ataca. Regula generală a luptei, a confruntării este valabilă și pentru spațiul cognitiv. De fapt, cele mai periculoase provocări vin tocmai din acest spațiu, în care conceptele, teoriile și interesele îmbracă platoșa cogniției și folosesc, în confruntarea directă sau indirectă cu celălalt, tot arma cogniției. Cogniția n-ar trebui să fie o armă, ci un patrimoniu, adică un sistem de valori cognitive asimilate, conservate și teaurizate și un sistem coerent de creștere a spațiului cognitiv prin pătrunderea în spațiul necunoscut, chiar dacă, așa cum spunea Lucian Blaga în *Trilogia culturii*, cu cât cunoaștem mai mult acest spațiu, cu atât se adâncește necunoscutul.

Toate acțiunile umane sunt gândite, transpuse într-un concept, apoi planificate și abia după aceea efectuate. Valoarea universală a cogniției nu exclude identitatea, particularitatea, specificitatea și conflictualitatea spațiului cognitiv.

În lume, are loc un *război cognitiv*, care nu produce neapărat distrugerii materiale, morți și răniți, ci identități cognitive puternice care creează școli de gândire, idealuri, orizonturi de așteptare, planuri de realizare a unor interese, confruntări, politici și strategii cognitive de foarte mare impact.

Acoperirea strategică a spațiului cognitiv este, de regulă, una de tip fractal sau mozaic, întrucât o astfel de acoperire este cvasipermanentă și cvasi-cameleonică. Ea se adaptează la împrejurări și totdeauna caută soluții inteligente de ascundere, mas-

care, înșelare etc., pentru a permite manevra strategică fundamentală prin cuvânt, imagine, concept, teorie, discurs, excurs și chiar prin lege. Toate acțiunile din spațiul luptei din cadrul oricărei forme de război sunt valabile și în războiul cognitiv, care se prezintă ca un fel de meta-război, ca un război al războaielor, întrucât este produs de gândirea omenească mereu căutătoare de conflict, de căi de ieșire din conflict și de folosire a conflictului în interes propriu, pentru dominarea spațiului cognitiv sau măcar pentru o poziționare dominantă în el. Așa este omul făcut.

Oamenii se dezvăluie prin cuvinte, dar se și ascund, tot prin cuvinte, înapoia cuvintelor. Este greu ca unii să-și dea seama ce pun la cale ceilalți. Îndoiala, incertitudinea, neîncrederea sunt scopuri ale acoperirii strategice a spațiului cognitiv și efecte ale reușitei acoperirii strategice cognitive. De aceea, fără a intra în prea multe detalii, considerăm că acoperirea strategică a spațiului cognitiv are o importanță covârșitoare pentru societatea omenească. Pentru a efectua însă o acoperire strategică eficientă a spațiului cognitiv, este necesar să ai o bogată cultură, să operezi cu sisteme de valori.

3.2.4. Acoperirea strategică a dispozitivelor

Acoperirea strategică a dispozitivelor reprezintă, în fond, unul dintre scopurile nemijlocite ale acoperirii strategice și una din formele ei cele mai concrete de manifestare. Însăși acoperirea strategică înseamnă, la urma urmei, politici, strategii, concepții, dispozitive și acțiuni, pentru acoperirea (mascarea) unor politici, strategii, concepte, dispozitive și acțiuni. Acoperirea strategică a frontierelor, a teritoriului și a spațiilor (cibernetice, fizice și cognitive) înseamnă, în fond, acoperirea unor dispozitive (alcătuite din forțe și mijloace), care se află în teritoriu și, evident, într-un anumit spațiu, care dispun de anumite resurse și desfășoară sau urmează să desfășoare anumite operații și acțiuni, potrivit unor decizii politice, puse în operă prin anumite strategii, în vederea realizării unor obiective care vizează înfăp-

tuirea unui scop ce ține de securitatea și apărarea țării.

Acoperirea strategică a dispozitivelor se realizează tot prin dispozitive. Spre exemplu, acoperirea dispozitivului de apărare aeriană se realizează printr-un dispozitiv sau prin anumite elemente de dispozitiv și/sau acțiuni care, fiind vizibile în tot spectrul cercetării și cunoașterii, ascund de fapt elementele vitale ale dispozitivului apărării aeriene, dar mai ales informațiile și setul de concepte, operații și acțiuni ce țin de manevra strategică aeriană fundamentală. Nu poți ascunde aerodromurile și stațiile de radiolocație din dispozitive, nici toate aeronavele (mai ales că numărul și tipul acestora este cunoscut chiar și publicului larg), dar poți ascunde alte elemente care țin de manevra strategică aeriană, de capacități și capabilități, de dinamica dispozitivului, de coerența doctrinei de luptă, de sub-manevrele tactice și operaționale, de sistemele de arme, de nivelul de pregătire etc., fie creând un dispozitiv vizibil și cognoscibil paralel și parțial suprapus peste cel real, fie dirijând atenția spre alte zone. Spre exemplu, mitingurile aeriene, ziua porților deschise, prezentarea tehnicii de luptă din dotare, a unora dintre produsele industriei naționale de apărare etc. sunt acțiuni menite să crească gradul de credibilitate al forțelor, mijloacelor și acțiunilor din cadrul dispozitivului de apărare aeriană a țării, dar nu și elemente care țin de dinamica acestui dispozitiv, de planificarea strategică, de operația aeriană proprie sau în context aliat etc. Desigur, acoperirea strategică nu se limitează la acoperirea dispozitivelor reale și are valențe și componente mult mai largi care țin efectiv de domeniul respectiv și pe care numai managerii aceluiași domeniu le știu în toate detaliile lor. Esențial este că un astfel de concept se aplică peste tot, inclusiv în acoperirea dispozitivelor care acționează, vizibil, în teatrele de operații pentru menținerea păcii, pentru dezamorsarea crizelor și conflictelor, pentru înlăturarea urmărilor confruntărilor militare și dezastrelor de tot felul etc.

3.2.5. Acoperirea strategică a operațiilor și acțiunilor

Ca și cea a dispozitivelor, *acoperirea strategică a operațiilor și acțiunilor* este una de tip dinamic și se realizează totdeauna, în toate acțiunile, chiar și în cele care sunt vizibile, descoperite, spre exemplu, în cadrul exercițiilor demonstrative, și vizează, pe de o parte, mascarea strategică (atunci când și acolo unde este nevoie), crearea unei anumite percepții și a anumitor sentimente (de încredere, de simpatie, de încurajare sau descurajare, transmiterea anumitor semnale etc.), dar și asigurarea unor condiții ca vulnerabilitățile să nu se vadă, iar punctele forte să fie extrem de vizibile. Dar acoperirea strategică a operațiilor și acțiunilor se detașează de valențele foarte concrete, adesea pragmatice, de la nivelul operațional și de la cel tactic și vizează realizarea unui anumit efect în plan strategic (al strategiilor, doctrinelor, forțelor, mijloacelor, resurselor, coerenței și consistenței strategice etc.), atât prin planificarea acțiunilor, cât și a efectelor. Niciodată, planificarea și executarea unei operații și a unor seturi de acțiuni (care revin, de regulă, nivelurilor operaționale și mai ales tactice) nu se efectuează fără a se avea în vedere și dimensiunea acoperitoare a acestora, de la justificare la coerență, de la mascare la descurajare, de la demonstrație la acțiuni capacitate etc.

3.2.6. Acoperirea strategică integrală

Acoperirea strategică integrală nu este o simplă însumare a acoperirii strategice a spațiilor cibernetice, fizice și cognitive, ci o modalitate de asamblare a acestora în același concept. De fapt, acoperirea strategică reală a acestor spații este una bazată pe interconexiune, întrucât fiecare dintre aceste spații se regăsește, într-o formă sau alta, în celălalt. Astăzi – și cu atât mai mult în viitor –, nu se poate și nu se va mai putea vorbi de spațiu virtual fără a se avea în vedere suporturile sale fizice, infrastructurile sale. Nu se poate vorbi nici de spațiul fizic, la modul izolat, întrucât, pe lângă faptul că el este un suport pentru orice,

este, în același timp, și un beneficiar al funcțiilor și efectelor spațiului virtual și spațiului cognitiv. Același lucru se poate spune și despre spațiul cognitiv, deși acesta din urmă aparține gândirii oamenilor, fiind forma superioară de existență a societății omenești.

Securitatea acestor spații depinde în mare măsură de securitatea fiecăruia în parte și de conexiunile dintre ele, iar manevra strategică fundamentală care se efectuează într-unul din aceste spații condiționează temeinic și manevra strategică fundamentală din celelalte spații. Omul nu trăiește într-un fel în spațiul virtual, altfel în spațiul fizic și cu totul diferit în spațiul cognitiv, mai ales când este vorba de securitatea națională și de apărarea țării. De aceea, acoperirea strategică integrală a acestor spații este una de sinteză, în sensul că o astfel de acoperire nu se poate realiza prin aceleași mijloace pentru toate cele trei spații, ci este necesar ca fiecare să procedeze în felul lui, cu mijloacele lui, dar în cadrul aceluiași concept.

3.3. După conținut

Faptul că fiecare activitate umană își înscrie și își circumscrie și o componentă de securitate și apărare impune *ab initio* și o componentă de acoperire strategică, operativă și chiar tactică (acțională). Desigur, acest lucru se realizează, de regulă, empiric, dar vizează mai mult securitatea intrinsecă a procesului, asigurarea confidențialității, păstrarea unor secrete, a identității etc. Fiecare tip de acoperire are un obiect, iar totalitatea acestor tipuri cere un management unitar, tocmai pentru a se realiza conectivitatea, ubicuitatea și integralitatea.

Conceptul de acoperire strategică trebuie să cuprindă însă, nu doar în formă, ci și în conținut toate domeniile activității umane, pentru că individual, societatea, statul au nevoie de protecție, acoperire în tot ceea ce înfăptuiesc. Astfel, *după conținut*, acoperirea strategică poate fi manifestă în una din următoarele forme: *acoperirea juridică*; *acoperirea strategică eco-*

nomică și financiară; acoperirea strategică informațională (info-strategică); acoperirea strategică cognitivă; acoperirea strategică politică; acoperirea strategică militară; acoperirea strategică integrată.

3.3.1. Acoperirea juridică

Acoperirea juridică face parte din arsenalul acoperirii strategice generale și trebuie înțeleasă ca o modalitate de reglementare și legitimare a acestei acțiuni strategice. Pentru că, oricât de importantă și de presantă ar fi o manevră strategică în domeniul securității și apărării, ea trebuie efectuată în condițiile legii, în limitele legii și în arealul de permisivitate al legii. Acest lucru este foarte important, iar legiuitorul ar trebui să aibă grijă ca realitatea care generează trebuința de acoperire strategică (datorită, desigur, mediului de securitate instabil, nesigur și conflictual) să fie exprimată și prin lege. Pentru că nu legea creează realitatea, ci realitatea creează legea. *Acoperirea strategică juridică* se definește, considerăm noi, pe ubicuitatea securitară a legii, pe crearea cadrului juridic necesar care să permită și să legitimeze manevra strategică fundamentală. La generarea tuturor legilor, indiferent care ar fi domeniul acestora, legiuitorul ar trebui să aibă în vedere, totdeauna, și domeniul acoperirii juridice. De aici, nu rezultă că ar trebui create legi speciale sau prevederi speciale în toate pachetele de legi sau în o parte din acestea care să privilegieze manevra strategică fundamentală, ci doar că o astfel de manevră, cunoscute fiind valențele, importanța și impactul acesteia, ar trebui avută întotdeauna în vedere de către legiuitor, aceasta făcând parte din securitatea și apărarea națiunii, ca expresie vitală a acestora. Precizăm acest lucru, întrucât, în practică, s-a constatat că, de foarte multe ori, componenta juridică mai mult a îngreunat decât a certificat și legitimat manevra strategică fundamentală sub diferite forme ale ei, mai ales pentru forțele care au acționat în teatrele de operații.

Acoperirea juridică nu creează legi înșelătoare, ci legi care să permită manevra strategică fundamentală în limitele dreptului intern și internațional, ale dreptului păcii și războiului iar legiuitorul trebuie să țină seama de o astfel de necesitate.

3.3.2. Acoperirea strategică economică și financiară

Acoperirea strategică economică și financiară face parte din arsenalul acoperirii strategice generale sau integrate. Este, poate, una dintre cele mai importante și mai dificile componente ale acoperirii strategice naționale. O astfel de acoperire constă într-un sistem de politici și strategii economice și financiare prin care se asigură condițiile economice și financiare necesare și suficiente efectuării manevrei strategice fundamentale, în orice situații ale mediului de securitate. Acoperirea strategică economică și financiară constă, în primul rând, în existența și funcționarea corectă a sistemului economic și financiar coerent, consistent, flexibil și ușor adaptabil la evoluțiile și involuțiile mediului strategic de securitate, care se cere gândit și menținut cel puțin în următorii parametri:

- realizarea unui echilibru dinamic între presiunea externă și cea internă, astfel încât vulnerabilitățile economice și financiare strategice să fie cât mai mici sau reduse până la acel prag dincolo de care începe, indubitabil, insecuritatea și, ca urmare, dificultatea efectuării manevrei strategice fundamentale;

- menținerea controlului național principal asupra resurselor de importanță strategică, prin forme moderne, care să nu creeze falii strategice sau disfuncții grave în funcționarea economiei și finanțelor și să nu pună în pericol economia de piață, economia socială de piață, piața financiară etc.;

- realizarea unor parteneriate economice și financiare prin care să nu se cedeze suveranitatea generală a statului, ci să se conexeze componentele acesteia la cerințele actuale ale suveranității bazate pe interdependențe;

- asigurarea și asumarea unui rol financiar și economie activ, astfel încât România să nu-și sporească vulnerabilitățile economice și financiare la presiunile nocive ale proceselor de globalizare forțată, accelerată, ale efectelor ascunse și distrugătoare ale politicilor europene de regionalizare și, mai ales, ale evoluțiilor necontrolabile ale pieței financiare;

- refacerea urgentă a industriei de apărare pentru a fi în măsură să producă strictul necesar apărării țării, în context aliat și unitar;

- înțelegerea temeinică de către decidenți a importanței componentei economico-financiare a acoperirii strategice și a modalităților în care trebuie să se realizeze aceasta.

În general decidenții și toți cei care au responsabilități în dezvoltarea economică și socială durabilă, în securitatea și apărarea țării, chiar dacă acestea se efectuează, azi, în context NATO și UE, trebuie să înțeleagă că problema acoperirii strategice și responsabilitatea pentru realizarea ei este una națională.

3.3.3. Acoperirea strategică informațională (info-strategică)

Acoperirea info-strategică este una care face parte dintr-un ansamblu care dă consistență și coerență tuturor politicilor, strategiilor, operațiilor și acțiunilor din acoperirea strategică și tuturor dispozitivelor care se realizează în acest sens.

Între foarte multe altele, acoperirea info-strategică presupune și următoarele: acoperirea politicilor, strategiilor, forțelor, mijloacelor, resurselor și dispozitivelor info-strategice și a celor de conexiune cu acestea; acoperirea info-strategică a tuturor forțelor, mijloacelor, resurselor și dispozitivelor care se află în acoperirea strategică, în toate componentele ei.

Aceste tipuri de acoperire se realizează, în principal, de forțe specializare – serviciile de informații –, dar, în același timp, și de către fiecare componentă a sistemului național de securitate și apărare, atât prin forțe proprii, cât și prin forțe de

sprijin și chiar prin cooperare (explicit sau nu) și cu alte forțe, îndeosebi cu cele aliate, în acele domenii unde noi nu avem mijloacele necesare (cercetarea prin sateliți, spre exemplu).

Acest tip de acoperire are două componente principale: colectarea datelor și informațiilor necesare cunoașterii exacte a situației strategice, astfel încât decidenții să aibă la dispoziție toate mijloacele necesare pentru efectuarea unei analize complete, complexe și oportune a situației strategice astfel încât deciziile să se adopte în condiții de menținere a inițiativei și chiar a unei superiorități informaționale; protecția informațională a tuturor spațiilor, dispozitivelor, politicilor, strategiilor și acțiunilor din cadrul acoperirii strategice.

Așa cum arată experiența atâtor războaie, dar și cea acumulată de unitățile armatei și de celelalte structuri ale sistemului național de apărare, care au participat la operații internaționale de diferite tipuri (gestionare a crizelor, menținere a păcii, acțiuni umanitare, intervenții la calamități și dezastre etc.), domeniul info-strategic este esențial atât în pregătirea operațiilor și în realizarea dispozitivelor, cât și în desfășurarea propriu-zisă a acestora.

3.3.4. Acoperirea strategică cognitivă

Acoperirea strategică cognitivă este, de fapt, esența acoperirii strategice de orice fel. Ea presupune o foarte bună cunoaștere a tuturor domeniilor, a tuturor spațiilor, dispozitivelor, acțiunilor și, mai ales, a rațiunilor care le generează.

Acoperirea strategică ține de o anumită prudență. Este o expresie a acesteia. Ea nu exprimă atât neîncrederea în alte state, formațiuni, rețele, organizații și multe, foarte multe alte entități și identități care pot fi ostile, periculoase și imprevizibile, cât mai ales nevoia de asigurare, nevoia de autoprotecție.

Pericolele și amenințările actuale și viitoare sunt numeroase și foarte diversificate. Omenirea nu se îndreaptă spre o pace absolută și spre o armonie universală.

Cunoașterea nu este nici ea străină de acest conflict. Ba, mai mult, el se află chiar în interiorul ei. Și, indiferent de tabere, ea își urmează aproape nestingherită cursul, folosindu-se de întregul patrimoniu cognitiv, dobândit până acum și de toate modalitățile posibile și imposibile de formulare a ideologiile care se confruntă și a confruntărilor care au nevoie de ideologii.

Acoperirea strategică cognitivă este un fel de principiu al rațiunii suficiente care trebuie să adăpostească și să protejeze atât patrimoniul cognitiv, cât și demersul cognitiv, specific tuturor epocilor, dar trecut în prim-plan în epoca societății cunoașterii.

3.3.5. Acoperirea strategică politică

Acoperirea strategică politică – esențială în actul guvernării, legislației și deciziei strategice – are și ea, la rândul ei, o acută nevoie de acoperire strategică. Acest gen de acoperire a acoperirii constă în a avea mare grijă de domeniul a ceea ce nu se vede din ceea ce se vede. Acoperirea strategică politică are cel puțin două dimensiuni vitale pentru securitatea și apărarea unui stat: acoperirea corespunzătoare, inteligență și flexibilă a arealului politică, adică a politicilor de securitate și apărare și a celor de conexiune cu acestea; acoperirea strategică politică a acțiunii strategice.

În ceea ce privește acoperirea strategică a arealului politic, trebuie să se asigure cel puțin două funcții importante ale acesteia: funcția de garant al excursului politic și, prin urmare, al deciziei politice și funcția protectoare, cea de scut politic al efectelor deciziei.

Primul aspect vizează siguranța și securitatea strategică a excursului, în sensul că fiecare cuvânt care se spune în spațiul politic trebuie să fie acoperit nu doar sintactic și semantic, ci și strategic. De aceea, acoperirea strategică politică, între foarte multe altele, presupune și următoarele: identificarea, formu-

larea și cunoașterea foarte exactă a *interesului național vital* și slujirea lui prin toate mijloacele legale, legitime și posibile; menținerea excursului și discursului politic într-o raționalitate clară, suficientă și temeinică, prudentă și responsabilă; acoperirea vorbelor prin fapte indubitabile; crearea, în timp, a unor temeinice suporturi de credibilitate; existența unor politici de rezervă, directe sau indirecte, convergente, radiale sau/și stratificate, actualizate în permanență, care să permită efectuarea, în deplină siguranță, a *manevrei strategice politice fundamentale*⁹; planificarea riguroasă, dar flexibilă și adaptabilă rapid la schimbările (previzibile sau nu) din mediul de securitate; folosirea, pentru mascarea politică strategică, a unor tehnici nelinulare și chiar de labirint, care să asigure posibilitatea efectuării, în deplină siguranță, a manevrei adecvate; elaborarea unei legislații corespunzătoare acestui domeniu, ținându-se seama de constrângerile și determinările naționale, europene, internaționale, de alianță și de coaliție etc.

Acoperirea strategică politică se realizează mai ales prin diplomație. Diplomația însăși este, în esența ei, un complex de forme de acoperire strategică politică fundamentală foarte cunoscută și acceptată ca atare de întreaga lume și de fiecare țară în parte, fără obiecții și fără reacții esențiale. Dar acoperirea strategică politică mai cere și altceva. Cere ca toate structurile, toate personalitățile, toate sistemele și toate procesele care alcătuiesc acest domeniu atât de important (întrucât este domeniul politic decident) să acționeze coerent, în cadrul acelorași concepte, dar în forme și formule cât se poate de diversificate, pentru a crea și a induce efectul propus.

⁹ Prin *manevră strategică politică fundamentală* înțelegem elaborarea, planificarea și punerea în operă a unui sistem coerent de politici (economice, sociale, internaționale, de vecinătate, de apărare și securitate, de mediu etc.), în două-trei variante (unele acoperitoare pentru cele fundamentale), astfel încât, pentru orice situație, să existe din timp o soluție de bază și cel puțin una sau chiar două de rezervă.

3.3.6. Acoperirea strategică de siguranță și ordine publică

Siguranța și ordinea publică reprezintă domenii operative, care sunt active în permanență și, de aceea, acoperirea strategică a acestora are foarte multe particularități și specificități. Propriu-zis, la prima vedere, s-ar părea că ordinea publică n-ar trebui să fie acoperită din punct de vedere strategic, ci doar asigurată. Iar siguranța națională este ea însăși un domeniu de acoperire pentru celelalte domenii și pentru desfășurarea în liniște și siguranță de vieții și activității de către oameni, firme, instituții și stat.

La o analiză mai atentă, vom constata însă că și aceste domenii, ca oricare altele, au nevoie de o acoperire, inclusiv de o acoperire strategică, dar una de un tip cu totul special.

În general, acoperirea este un concept cu multe componente și cu mult semnificații, chiar transparent la semnificații. Ea vizează asigurarea, camuflarea, ascunderea, mimarea, înșelarea, disimularea, contracararea atenției, influențarea etc., dar și asigurarea tuturor condițiilor pentru ca dispozitivul să funcționeze, acțiunea să se desfășoare, iar efectul dorit, planificat sau estimat să fie produs. În acest cadru, și siguranța are nevoie de acoperire și chiar de acoperire strategică. În realizarea ei sunt angrenate nu numai serviciile de informații, poliția, jandarmeria, inspectoratul pentru situații de urgență și toate componentele sale, serviciile medicale, ambulanța și toate celelalte, ci și conducerea politică, structurile statului, societatea civilă, mediul privat și chiar mediul academic. Toate acestea generează produse de asigurare a siguranței, de operaționalizare a acesteia, de menținere a ei în limitele unei funcționalități eficiente, legale și legitime. Dar domeniile siguranței și cele ale ordinii publice sunt atât de vaste și de imprevizibile, încât nimic din ceea ce se conține de regulă în conceptul de acoperire strategică nu poate lipsi de aici. Dar prezența fiecărui element, de la politici și strategii, la dispozitive, operații și acțiuni, este una care se modelează pe situații și efecte.

Acoperirea siguranței (concept pleonastic) presupune elaborarea unor politici și strategii prin care să se asigure buna funcționare a instituțiilor care au atribuții în ceea ce privește siguranța națională, mai ales a serviciilor de informații, instituțiilor de asigurare a ordinii publice, resurselor angajate în aceste domenii, politicilor, strategiilor, dispozitivelor și acțiunilor etc.

Printre principalele componente ale acestui tip de asigurare a acoperirii strategice, ar trebui incluse și următoarele: conceperea unor variante complementare și flexibile de planuri de căutare, astfel încât să fie foarte grea (chiar imposibilă) cunoașterea de către cei potrivnici apărării, securității, siguranței și ordinii publice în România, a politicilor și strategiilor instituțiilor care lucrează sub acoperire; existența unor politici și strategii complementare care să permită, în limitele necesare, acoperirea manevrei strategice esențiale în aceste domenii; crearea unor suporturi (module) complexe și foarte flexibile de acoperire, astfel încât în orice moment să poată fi aleasă soluția cea mai potrivită; crearea unor structuri de acoperire suplimentare și foarte dinamice, capabile să se adapteze rapid cerințelor efective ale situației; crearea și actualizarea în permanență a unor structuri de cercetare (științifică, în primul rând), care să asigure bazele de date necesare și expertizarea științifică a deciziilor privind acoperirea strategică a acestor domenii.

3.3.7. Acoperirea strategică militară

Acoperirea strategică militară pare, de asemenea, o formulare pleonastică. Din cele mai vechi timpuri acoperirea strategică a fost predominant, dacă nu chiar exclusiv, militară.

Când se pronunță sintagma *acoperire strategică* se înțelege că o astfel de acoperire este, în primul rând, una de tip militar. Toate țările, indiferent de cum ar fi din punct de vedere politic, economic și militar, realizează și mențin în permanență forțe, mijloace, dispozitive și acțiuni de acoperire, iar această

acoperire este, în primul rând, de ordin militar. Și în țara noastră, amplasarea forțelor, mijloacelor, resurselor și dispozitivelor s-a făcut totdeauna în așa fel încât să permită reacția și acțiunea forțelor de apărare a țării, îndeosebi pentru apărarea frontierelor și interzicerea pătrunderii unui agresor pe teritoriul național.

Totdeauna, în cadrul dispozitivului armatei, au existat mari unități de acoperire, amplasate, de regulă, în apropierea frontierei. Înainte de 1990, aproape toate diviziile românești, mai puțin cele de contralovitură, erau amplasate în așa fel încât să intervină, în cel mai scurt timp, la frontieră. Acoperirea strategică a frontierelor, concomitent cu acoperirea strategică și operațională a întregului teritoriu sau măcar a zonelor în care inamicul ar fi putut folosi, în caz de război, manevra strategică pe verticală, a constituit una dintre preocupările principale ale Statului Major General și decidenților politici și strategici. Diviziile mecanizate românești din cadrul celor patru armate (Armata 1 la București, Armata 2 la Buzău, Armata 3 la Craiova și Armata 4 la Cluj-Napoca) erau amplasate la: București (D. 1 Mc.), Craiova (D. 2 Mc.), Timișoara (D. 18 Mc.), Oradea (D. Mc.), Dej (D. Mc.), Iași (D. 10 Mc.), Brăila (D. Mc.) și Constanța (D. 9 Mc.), iar cele două divizii de tancuri erau amplasate la Târgu Mureș (D. 6 Tc.) și la București (D. 57 Tc.). Astfel, opt divizii din 10, practic, toate diviziile mecanizate, aveau responsabilități foarte mari în acoperirea frontierei și a teritoriului național pe toată adâncimea dispozitivelor lor, iar diviziile de tancuri aveau misiunea să execute contralovituri sau să intervină rapid oriunde era nevoie pe teritoriul național. Zona muntoasă era în responsabilitatea celor cinci brigăzi de vânători de munte, în așa fel încât toate zonele vulnerabile sau posibil a fi în atenția inamicului să fie, din timp, asigurate și acoperite cu forțe, mijloace, dispozitive și resurse (Bg. 1 V.M. era dispusă la Bistrița-Năsăud, Bg. 2 V.M. la Brașov, Bg. 61 V.M. la Miercurea Ciuc, Bg. 4 V.M. la Curtea de Argeș și Bg. V.M. la Alba Iulia). Toate aceste brigăzi aveau

batalioanele, unitățile de artilerie, depozitele și celelalte resurse dispuse în așa fel încât fiecare să poată acoperi întreaga zonă de responsabilitate, să participe la manevra strategică fundamentală și să intervină prompt, oriunde era nevoie. Această necesitate în ceea ce privește repartitia zonelor de responsabilitate, rezultase foarte clar din cele două războaie mondiale. Desigur, și astăzi se acordă atenție acoperirii strategice, chiar dacă România face parte din cea mai puternică alianță politico-militară care a existat vreodată în lume, iar acoperirea strategică națională beneficiază de politici și strategii aliate coerente și eficiente de complementaritate.

3.3.8. Acoperirea strategică integrată

Acoperirea strategică este și trebuie să fie un concept integrat, care presupune realizarea unei concepții unitare de acoperire a tuturor domeniilor, spațiilor și acțiunilor, la toate nivelurile (politic-decident, strategic, operațional și tactic), evident, în limita resurselor alocate.

Acoperirea strategică nu trebuie să se facă fragmentar sau „ad-hoc” în limita resurselor alocate și a forțelor, mijloacelor și acțiunilor posibile. Puținătatea sau insuficiența resurselor nu este și nu poate fi o scuză pentru neintegrarea conceptelor și acțiunilor care țin de acoperirea strategică. Dar chiar dacă resursele sunt puține, acoperirea strategică trebuie să le folosească în mod eficient, astfel încât, pe cât posibil, toate funcțiile ei (de asigurare, de mascare, de facilitare a manevrei strategice fundamentale) să fie îndeplinite, fără a se lăsa domenii, spații, dispozitive, operații și acțiuni neacoperite.

Integrarea strategică a politicilor, strategiilor, acțiunilor, forțelor, mijloacelor și dispozitivelor ține de arta strategică. Așa a fost dintotdeauna și așa va fi mereu. Comandamentul strategic trebuie, considerăm noi, să aibă în vedere integrarea iscusită a tuturor politicilor, strategiilor, operațiilor, acțiunilor, resurselor și dispozitivelor, iar Statul Major General trebuie să asigure din

timp planificarea riguroasă a realizării, actualizării și punerii în operă a unui asemenea concept de importanță vitală pentru apărarea țării și pentru securitatea națională.

Aceste acțiuni de foarte mare amploare și de mare finețe se realizează din timp și țin de competența și responsabilitatea factorului național. Faptul că România face parte din NATO și din Uniunea Europeană avantajează realizarea unui astfel de concept, dar, în niciun caz, nu substituie responsabilitatea națională privind conceperea și punerea lui în operă. Avantajul faptului că România face parte din Alianța Nord-Atlantică și din Uniunea Europeană este acela că, atât în etapa planificării, cât și în cea a actualizării conceptului de acoperire strategică, statul major și comandamentul strategic pot solicita sprijin (în forțe, mijloace, resurse și acțiuni) acolo unde și atunci când nu dispune de elemente suficiente. Spre exemplu, ca urmare a crizei din Ucraina și a creării unor puternice opoziții Est-Vest pe falia Marea Neagră – Marea Caspică, Alianța Nord-Atlantică și-a reactivat dispozitivul pe flancul estic, iar România beneficiază, în cadrul conceptului de acoperire strategică națională, de elemente ale acoperirii strategice de alianță, realizate în cadrul NATO.

Acoperirea strategică integrată cere ca toate formele și formulele acoperii strategice să țină seama atât de conceptul general de acoperire strategică a frontierelor, a teritoriului, a spațiilor, operațiilor, dispozitivelor și acțiunilor, cât și de specificitatea fiecărui tip de acoperire.

Acoperirea strategică integrată nu este un nou tip de acoperire, nici o simplă însumare a tuturor tipurilor de acoperire strategică, ci o modalitate de realizare a acoperirii totale a frontierelor, teritoriului, spațiilor, dispozitivelor și acțiunilor, de tip holistic, astfel încât fiecare dintre formele de acoperire să beneficieze de avantajele celorlalte și ea să aducă un plus de eficiență pentru acestea. De aceea, acoperirea strategică integrată se realizează, între altele, și prin: existența trebuinței de

integrare în același concept a tuturor formelor de acoperire strategică; conectarea capabilităților într-un cadru coerent inter-instituțional (pentru aceasta, este necesar ca forțele, mijloacele, resursele și dispozitivele să fie interoperabile, păstrându-și însă individualitatea și specificitatea); standardizarea tacticilor, tehnicilor și procedurilor; existența unui comandament unic, integrat, prin care să se realizeze atât această integrare, cât și coordonarea și valorificarea oportună a rezultatelor.

Acoperirea strategică integrată este una de tip permanent. Ea se asigură în orice condiții și ține de siguranța și securitatea națională, fiind, în același timp și o formă importantă a apărării strategice.

CONCLUZII

Nu există nicio acțiune umană de amploare care să nu necesite un anumit tip de acoperire. Această necesitate rezultă, de fapt, dintr-o realitate: *lumea este conflictuală*. Dezvoltarea durabilă rezultă dintr-o luptă a contrariilor, iar aceasta implică politici și strategii adecvate, care se cer acoperite, chiar dacă par a fi în văzul lumii.

Fiind vorba de scopurile și obiectivele extrem de numeroase și de complexe ale acoperirii strategice, este absolut necesar ca toate componentele de securitate și apărare ale statului (politice, economice, sociale, societale, informaționale, ecologice, culturale și, mai ales, militare etc.) să participe la acest efort. Dar ultima lui rațiune este pregătirea continuă a țării pentru a nu fi surprinsă în niciuna din formele conflictualității contemporane, fie ea atipică, asimetrică sau hibridă sau de formulele de aplicare a strategiilor, tacticilor și procedurilor războiului modern.

În definirea acestei acțiuni strategice trebuie realizată o schimbare de paradigmă, în sensul că nu mai trebuie considerată o acțiune pur militară, ci o formă de acțiune strategică la nivel național, fiind subliniat caracterul interinstituțional.

Este necesară acoperirea nu doar a spațiilor, din punct de vedere geografic, a infrastructurii etc. dar și a domeniilor de manifestare a vieții social economice, domeniului cognitiv și moralului, protecția/apărarea cibernetică etc. Avem nevoie de menținerea conceptului prin adaptarea acestuia la fenomenul militar contemporan.

Acoperirea strategică, de orice tip ar fi ea, nu se realizează numai pe baza datelor și informațiilor obținute, ci și prin

cunoașterea multor altor elemente, cum sunt cele care țin de potențial, de resurse, de stil, de cultură, de patrimoniu etc.

Complexitatea situației politice și strategice precum și a fenomenului militar contemporan presupune flexibilitate și adaptare doctrinară, precum și extragerea unor concluzii cu valențe atât pentru teoria strategică dar și în practica strategică, după cum urmează:

a. Necesitatea reconsiderării conceptuale și adecvarea acoperirii strategice la mediul de securitate actual în acord cu conceptul de securitate națională extinsă;

b. Recunoașterea caracterului de permanență a acoperirii strategice, materializată încă din timp de pace, manifestare a siguranței strategice;

c. Element important de descurajare strategică;

d. Proces complex cu valențe multiple și manifestare la nivelul întregii țări;

e. Cooperarea interinstituțională capătă o importanță covârșitoare în răspunsul coordonat și integrat la amenințările asimetrice, hibride și conflictele atipice;

f. Comanda și controlul de nivel strategic presupune existența unor structuri de conducere care să răspundă necesității cooperării și coordonării interinstituționale.

Acoperirea strategică extinsă nu este un nou tip de acoperire, nici o simplă însumare a tuturor tipurilor de acoperire strategică, ci o modalitate de realizare a acoperirii totale a frontierelor, teritoriului, spațiilor, dispozitivelor și acțiunilor, holistică, astfel încât fiecare dintre formele de acoperire să beneficieze de avantajele celorlalte și fiecare să aducă un plus de eficiență pentru sistem în ansamblul său. Acoperirea strategică extinsă este una de tip permanent. Ea se asigură în orice condiții și ține de siguranța și securitatea națională, fiind, în același timp și o formă importantă de manifestare a apărării strategice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. ANTON, Stan, „Delimitări conceptuale privind șocul strategic și surprinderea strategică”, în *Impact Strategic* nr. 1/2013, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013.

2. APOSTOL, Vasile; BĂEȚELU, Vasile, „Considerații privind operația de acoperire în zona de operații de sud”, în *Revista Trupelor de Uscat* nr. 6/1999, Editura Statul Major al Trupelor de Uscat, București, 1999.

3. BANTEA, Eugen, *Operația română de acoperire. Septembrie 1944 în sud - vestul României*, Editura Militară, București, 1985.

4. CHIMERCUC, Nicolae, *Adecvarea acoperirii la prima operație strategică defensivă*, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2005.

5. CIOFLINĂ, Dumitru; HABIAN, Liviu, „Acoperirea strategică. Perspective operaționale”, în *Buletinul Academiei de Înalte Studii Militare* nr. 3/1997, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1997.

6. CORODEANU, Gheorghe, *Desfășurarea strategică a forțelor și acoperirea strategică*, Editura Academiei Militare, București, 1978.

7. EFRIMESCU, Eduard-Constantin, *Tipologia acțiunilor strategice din perspectiva mediului de desfășurare a luptei armate în context interaliat*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.

8. MUNTEANU, Neculai, *Posibilitățile acționale, modalitățile de întrebuițare și acțiunile de luptă ale structurilor operaționale ale Ministerului de Interne în cadrul acoperirii strategice*, Teza de doctorat, Editura A.Î.S.M., București, 2000.

9. ONISOR, Constantin, *Strategia militară în lupta armată modernă*, Vol. III, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1998.

10. ONISOR, Constantin, *Teoria strategiei militare. Realitatea XX. Perspective XXI*, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1999.

11. SICHITIU, Ioan; IOANIȚIU, Alexandru, *Elemente de strategie*, Atelierele Cartea Românească, București, 1936.

12. TOPLICEANU, Iulian, *Acoperirea strategică*, Editura Militară, București, 1987.

13. TOPLICEANU, Iulian. *Acoperirea strategică: studiu de doctrină și teorie militară*, Editura Militară, București, 1987.

14. UDEANU, Gheorghe, *Elemente de strategie militară contemporană*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.

15. VLĂSCEANU, Radu; MIRON, Mihai, „Unele considerații cu privire la conceptul de acoperire strategică”, în *Gândirea Militară Românească* nr. 2/1992, Revista Marelui Stat Major, București, 1992.

EDITURA

UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

Redactor: Daniela RĂPAN

Coperta: Elena PLEȘANU

Lucrarea conține 60 de pagini

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5, București

Tel.: +40.021.319.56.49

Fax: +40.021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <http://cssas.unap.ro>